

Being a Child in the Pronatalist Culture

An Essay on Newspaper Reports of the Years of 1929-1940*

Hatice KARAKUŞ ÖZTÜRK* (ORCID ID – 0000-0002-9929-3637)

Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Artvin/Türkiye

Article Info

DOI: 10.14812/cufej.984174

Article history:

Received 18.08.21

Revised 07.10.21

Accepted 20.10.21

Keywords:

Pronatalist Politics,
Childhood, Newspaper Review

Abstract

This study focuses on the detail of the relationship between children and the politics of the new regime by centering the Republican period pronatalist policies. It can be estimated that a country which has come out of a devastating war, has experienced territorial losses and has subsequently fallen into the clutches of epidemics has faced with serious losses in its human resources. It is inevitable for a society which moves on after being weakened with these losses to continue to the rhythm of the world by recuperating afterwards. The politicians of that period who were aware of that the biggest power needed in the given period is the human resources, have been in a search of different ways for the rectification and strengthening of the wounded Turkish society through population policies at every opportunity. Within the authentic boundaries of the state mechanism, the family and marriage in general and the existence of the child in particular has a determining role. The fact that the identification of the road to the child is encoded through family and marriage has been continuously intersecting the paths of this tripartite mechanism. The fact that the belief towards marriage and family was stronger than ever, has increased the need for pronatalist policies as of that period. This study focuses on the way of handling the issue by the newspapers of the years between 1929 and 1940. It was conducted a content analysis from the titles preferred in the newspaper reports to the language used and the presentation type of the news. It was seen that many reasons including the continuity of the lineage and the safety of the nation in its authentic boundaries, the fear towards that biological losses will cause losses in many other fields, the need for both the quantity and the quality of the people, the desire to avert disinformation in human resources, and the belief towards that development will realize with a dynamic population, are among the precipitating reasons of the Republican period pronatalist policies.

Pronatalist Kültürde Çocuk Olmak

1929-1940 Yıllarına Ait Gazete Haberlerine İlişkin Bir Deneme

Makale Bilgisi

DOI: 10.14812/cufej.984174

Makale Geçmişi:

Geliş 18.08.21

Düzeltilme 07.10.21

Kabul 20.10.21

Anahtar Kelimeler:

Pronatalist Politika, Çocukluk,
Gazete Tarama.

Öz

Bu çalışma Cumhuriyet dönemi pronatalist politikalarını merkeze alarak, çocuk ve yeni rejimin siyaseti arasındaki ilişkinin detayına odaklanmaktadır. Yıkıcı savaşlardan çıkan, toprak kayıpları yaşayan ve peşi sıra salgın hastalıkların pençesine düşen bir ülkenin insan kaynağında da ciddi kayıplar olduğu tahmin edilebilir. Bütün bu kayıplar ile eksilerek hayata devam eden toplumun, dünyanın ritmine, toparlanarak devam etmesi kaçınılmazdır. İçinde bulunduğu dönemde ihtiyaç duyulan en büyük gücün insan kaynağı olduğunun farkında olan dönemin siyasileri, her fırsatta nüfus politikaları ile yaralı Türk toplumunun yeniden iyileşmesi ve güçlenmesi için farklı arayışlar içine girmiştir. Devlet mekanizmasının kendi özgün sınırları içinde, genelde aile ve evlilik özünde ise çocuğun varlığı belirleyici bir role sahiptir. Çocuğa giden yolun aile ve evlilik ile kodlanması bu üçlü mekanizmanın yollarını sürekli kesiştirmektedir. Evliliğe ve aileye olan inancın her zamankinden daha güçlü olması, dönem itibarı ile pronatalist

*Author: hatice_karakusx@hotmail.com.tr

politikalara olan ihtiyacı artırmıştır. Çalışma 1929 ve 1940 yıllarına ait dönem gazetelerinin konuyu işleme şekline odaklanmaktadır. Gazete haberlerinde tercih edilen başlıktan, kullanılan dile ve haberin sunuluş şekline dair içerik analizi yapılmıştır. Soyun sürekliliği ve milletin özgün sınırları içinde güvende kalması, biyolojik kayıpların birçok alandaki kayıplara neden olacağı korkusu, insanın niceliği kadar niteliğine de duyulan ihtiyaç, insan kaynağındaki deformasyonun önüne geçme isteği, kalkınmanın dinamik bir nüfus ile gerçekliğine duyulan inanç gibi birçok nedenin cumhuriyet dönemi pronatalist politikaların tetikleyici nedenleri arasında olduğu görülmüştür.

Introduction

Bodin puts human factor in the building of earth in the center by advocating the argument of “there is neither wealth nor power without human”[1] in the world of 16th century. We regard this argument, yet we see the traces of population policies in many stories passed to us by the history. The request and aspiration towards having a young and dynamic population comes into prominence as the most important state policy especially of the times experiencing great depressions. Having a population with a young structure can be thought as the greatest medication for the societies’ need for rejuvenation. Likewise, young and dynamic populations exert a locomotive effect for societies in being open to innovations and adapting them. This effect also has a potential importance for the productive population in terms of shaping itself. On the other hand, this condition will surely be determinant in enabling adaptation between the population and the economy, and the emergence of coordinated policies. We can also express the assumption that the countries’ psychology towards being large and crowded in both social and familial terms is influential in this request.

Young Turkish Republic was also in a search for a similar solution in the post-war years. It can be estimated that there were also serious losses in human source of a country which had come out of a war, experienced territorial losses and then fallen into the clutches of epidemics. It is inevitable for a society which continues its life with all these losses should move on along with the rhythm of the world through recuperating. The politicians of that times who were aware of that the greatest needed power is the human source, have begun different quests for the recuperation and strengthening of the wounded Turkish society.

The requirement of collecting existing records and documents towards population policies has necessitated using documental review method. Istanbul University’s* transaction towards opening the newspaper archives between 1929 and 1940s to access has created a facilitative effect in terms of using this method. This study focuses on the details of that period’s pronatalist (population increasing) policies reflected on newspapers. It was conducted a content analysis of the targeted fact (population policies) by considering the newspaper reports as the existing documents of that period. For making fair deductions during the study stages such as data collection and analysis, all newspapers with different publication lines were examined.

Method

Documental review, or in a different naming, the document analysis is the main method of the study. According to Wach (as mentioned in Kiral, 2020), document analysis is a qualitative research method based on the systematic examination of the contents of written documents. And Foster (as mentioned in Yıldırım&Şimşek, 2016) formulates document analysis as accessing to the document, checking its originality, understanding the document, analyzing the data and using the data. Through adhering to this examination, the titles of newspaper reports were included for the purpose of presenting the originality of the documents to the reader in the study. The study made an inventory of the news partaken the newspapers of that period, and formed through intend for commenting on the content. In this sense, the data collected through document analysis were interpreted via content analysis, and it was examined the way of presenting the issue in the newspapers of that period. Content analysis emphasizes the intersection point of document analysis and observations (Prasad, 2008, p. 1).

* <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/>

In this sense, it will be conducted a kind of second reading of the data (newspaper reports) which will be analyzed by making connection with certain topic titles. The study was shaped through Istanbul University's recent transaction towards opening the newspapers operated during the Republican period to access. 48 newspapers were opened to access in the website of Istanbul University, and 11 newspapers were included in the study. As part of the study, the newspapers of *Açık Söz*, *Akşam*, *En Son Havadis*, *Halkın Dili*, *Hakkın Sesi*, *Hâkimiyeti Milliye*, *İzmir Postası*, *Yenigün*, *Hakikat*, *Yarın* and *Cumhuriyet* were included in the newspaper review. All newspapers except *Cumhuriyet* newspaper among the aforementioned newspapers were printed between 1929 and 1940. *Cumhuriyet* newspaper was published between the years of 1929 and 1947. Because of the necessity for limiting the study, it was included the copies of *Cumhuriyet* newspaper between the years of 1929 and 1940. 4071 issues of 11 reviewed newspapers in total were examined one by one. When the limits of the article considered, the newspaper reports with the maximum data flow were included in the study scope. Reaced documents were codified under various titles (population policies, poverty, art, city, health, education, fashion, justice). Each of these titles has a substantiality which can be the subject to different studies. It can be said that the will towards limiting the subject and examining the data more in-depth has also caused a result that the study has centered around a single theme. In this sense, children and population policies were accepted as a theme in the study, and it has only included the reports given place to this theme in the aforementioned newspapers.

Pronatalist Policies

Güriz (1975, p. 9) traces the population policies back to the existence of organized state life. In this sense, it can be mentioned the existence of a direct relation between the state and the population policies. Pronatalist policies, in its simplest *sense*, have the logic of promoting human reproduction by centering the family (Salman Yıkılmış, 2018, p. 86). These policies involve political, ideological and cultural thoughts and practices which direct the whole or a part of population to human reproduction (Brown & Ferree, 2005, p. 8). It is possible to see the details of this aforementioned relation in well-known societies of history such as Ancient Greece and Rome. That is, in the Ancient Greece, the population increasing policies was considered as compensation towards human population lost in the battles. For this reason, these policies were tried to be legitimated in the eye of people along with the practices such as marriage obligation and granting privileges to multi-child families (Oktay, 2013, p. 33). Similarly, in Rome, it was enacted deterrent laws for the infertile and single persons by considering raising children as a public service, and the inheritance system was formed so as to protect those in a marriage relationship (Oktay, 2013, p. 33). It is also drawn attention that there exists a relation established between population and military power in Platon's and Aristotle's thought on this subject (Semiz, 2010, p. 46).

Throughout the history, there are many reasons which direct the mobilized lives of the people gotten moved from their own territories for social, cultural and economic reasons. Firstly, it can be said that population is a reflection of military, economic and political power (Oktay, 2013, p. 34, Özdemir, 2017, p. 68, Doğan, 2011, p. 299). Namely, it can be suggested the argument that the scantiness in births will lower the population's dynamism along with the ageing, the work power arte will reduce, and thus the future of the country will be under risk (Oktay, 2013, p. 34). On the other hand, everlasting wars, negativities in healthcare services, malnutrition and significant reduction in birth rates (Semiz, 2010, p. 428), epidemic diseases (Oktay, 2013, p. 32) and external migrations (Bektaş & Ateş, 2018, p. 487, Baytal, 2009, p. 118), territorial losses, famine, inadequacies in healthcare services (Gökburun, 2020, p. 8) are among precipitating causes of these policies. It can be said as a total of all these variables that population is a magical key in the countries without industry and with an economy based on agriculture (Demir, 2016, p. 46). In a similar way, population policies have been thought as a solution of existing needs for new births, familial continuity, production, family security (Semiz, 2010, p. 426), and certain marital status conditions such as not marrying, divorce and having child (Doğan, 2011, p. 294-296) during periods in which subsistence is based on agriculture. Besides, as a different detail, the extensiveness of unhealthy miscarriages and its reflection on mother deaths is another factor led population policies (Fişek, 1998). Especially the wars may be pointed as the most important precipitating

cause of pronatalist policies. Namely, the losses in wars and the need for a dynamic mass in the wars reveal the necessity for human capital. I would like to remind that France bases the solution for its success against Germany upon the argument of population increase during First World War period (Semiz, 2010, p. 428).

We cannot evaluate the applied population policies independently from the development in the external world. It can be said that the developments happened in that period's foreign policy have necessitated to carry out these policies. Namely, according to Duman (2008), colonialism has still had a strong influence in Europe. And the argument that the Anatolia is not a Turkish homeland have been discussing strongly for the Republic came out of the war. Again, in addition to this argument, the thoughts of that the young Republic is quite underpopulated have been spreading on purpose. The fact that Atatürk has given clues on being a great nation by giving prominence to his view of raising talented individuals in many of his speeches (Güriz, 1975 & Oktay, 2013, p. 36) can be seen as testimonial of the cautions intended to be taken in the home.

Republican Period Pronatalist Policies

It is seen in Republican period population policies that Italy example was taken as reference (Oktay, 2013, p. 37). Namely, increasing births, promoting marriage, restricting discourses on behalf of reducing births along with the maximum birth-minimum death principle by taking the cautions in Italy as reference (Özberk, 2003, p. 74) are among the exemplary practices of that period.

The most striking practice featuring in Republican period population policies is the taxes taken from the single persons. According to Özer (2013, p. 175), the first legislative proposal was given by Canik deputy Hamdy Bey in October of 1920. As part of this legislation, it was enacted that the men who have not been married at the age of 20 and who have divorced should pay tax to the state. Although this first legislative proposal was rejected, we can note that the state was persistent in this practice in the later years. It was also made an arrangement for marriage age in 1926 (Bektaş & Ateş, 2018, p. 488). As part of this arrangement, marriage age was designated as 18 for men and 17 for women (Akın, 2007). On singleness tax, in 1929 –which is also among the years of economic depression- Yozgat deputy Sırrı Bey gave a legislative proposal towards demanding tax from all single men between 25-45 ages and all single women between 20-35 ages who work in public offices (Özer, 2013, p. 177-178, Semiz, 2010, p. 423-424). In 1938, marriage age was determined for men as 17 and women as 15 with the new arrangement. Despite many initiatives towards realizing this proposal, it has not completely been passed into law (Bektaş & Ateş, 2018, 2016, p. 487). However, we can note that a “singleness tax” was passed into law under the name of Income Tax Article 90 in 1949 (Semiz, 2010, p. 423-424).

Another step towards Republican period population policies is “the central statistics office established 3 years after the proclamation of Republic” (Bektaş & Ateş, 2018, p. 488, Gökburun, 2020, p. 8-9). The statistical institute established in 1926 is responsible for specifying the general statistics about births, marriages, deaths, migrations, people's economic status and public healthcare.[†] Another prominent development of that period is the 788 No. Law of Public Servants affectuated in 1926 (Özdemir, 2017, p. 69). As part of this law, it was foreseen that one child of a public servant who completed five years in office is accepted to boarding schools with half fee and other children are accepted with two thirds fee. In the law, there was the provision that one child of all public servants who completed ten years in office will be accepted to boarding schools without charge and other children will be accepted with half fee.[‡] Another law which foresees exemption for certain social sectors is the 1929 dated and 1525 No. Grounding and Bridges Law. In the 1525 No. Decision of the aforementioned law, it was expressed that those who have a stable interdiction, those who are

[†] https://www.tuik.gov.tr/Kurumsal/PDF_Detay

[‡]

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400788.pdf

economically deprived, those who have five children and those who study in schools are exempted from this law.

The Public Health Law enacted in 1930s (Eryurt & Canpolat, 2013, p. 132) is another development needed to be given details. This law handles the subject of family and population as a public factor (Doğan, 2011). There is a list of cautions taken for public health in 152. Article of the law[§] (Doğan, 2011). In this law which begins with the phrase of “Raising the prospective generation as healthy”, there are provisions for taking cautions such as easing births, reducing child deaths, conducting postnatal examinations of women, establishing health facilities for children and youth, making the schools undertake protection services, opening maternity wards, realizing midwife employment, conducting medical examinations of men and women before marriages, necessitating those who will be wet-nurse to certificate their health condition in every six months, restricting abortion tools and other transactions, making birth support legal in state’s official institutions, holding governments, public servant doctors and midwives responsible for helping child deliveries of poor women, activating nursing treatment and counselling houses, and conducting eye, ear, body and mental treatments in schools. An interesting prohibition reflected to that period’s resources is the recalling of the book titled “What Has to be Done for not Being Pregnant?” (cited from Prime Ministry Republic Archive, Çakmak, 2007, p. 40).

A series of improvements were made through local governments and municipalities laws approved in the years of 1929 and 1930 for the purpose of supporting all these practices. (Karaca Bozkurt, 2011, p. 66-67). In this context, it was demanded to realize a range of practices such as establishing municipality and local government hospitals and providing free healthcare services and medicines for the poor (cited from Prime Ministry Republic Archive, Çakmak, 2007, p. 40).

In the relevant articles of 24.04.1930 dated and 1489 No. ** official gazette, it is seen that there are works about the decisions generally towards healthcare, pandemics, protection of children and youth, and supplying milk to the citizens. State subsidies for women who have six or more children and giving medal instead of subsidy for those who want are also among the offers towards the people. Among other details of the relevant official gazette, there are some other warnings such as such as enabling cautions against child deaths, giving some duties to municipalities including opening milk wards, protecting public health, opening maternity wards, conducting medical examinations of men and women before marriages, necessitating those who will be wet-nurse to certificate their health condition. Besides, in the law articles of relevant gazette, putting *metruk*, namely abandoned children under the guarantee of municipalities or village councils are among the protective cautions. Again, establishment of nursing treatment and counselling houses by the municipalities in neighborhoods with a population over ten thousand is another improving step. It was added an article of it is established “Milk Drop” in residential areas with a population over forty thousand. It is possible to evaluate these facilities as a practice for nurslings to have an easy access to milk. Among all aforementioned developments in Republican period pronatalist policies, endangering continuity and health of the race was accepted as a crime (Doğan, 2011, p. 298).

The last striking detail among republican period pronatalist policies is the 1937 dated and 3253 No. †† law on subventions and premiums for multi-child judges. According to this law, multi-child judges could get subsidy based on Article 15 only if they provide various conditions. In the relevant law provision, there are details about from which income groups the subventions for multi-child judges would be provided. Children over 21 age are not taken into consideration in the details of the law.

Pronatalist Policies from Eyes of Newspapers

In this phase of the study, it will be conducted content analysis of the reports reflected to newspapers about population policies. It can be commented that the newspapers which had the qualification of the

§ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf>

** <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1489.pdf>

†† <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3643.pdf>

most influential communication tool of that period towards the existing population problem during the postwar period have undertaken the mission of informing and directing the people. Not only the country agenda but the world agenda has taken its place in the relevant pages of newspapers for the

intended behavioral changes in target audience. While any special choice has not come into prominence in newspaper selection, all reached newspaper reports about population were included the study. It is also useful to add that the report contents and the presentation types are important in terms of reflecting the mentality of that period. In a similar way, we can add that the factors such as news language and titles' presentation type were tried to be reflected with an analytical interpretation.

Source: Hakikat Newspaper. November 16, 1940. ††

In the newspaper report presented to readers with the main heading of “Traitors”, it is seen that a reaction was given towards healthcare professionals who intervene child births and give medical support to the women with miscarriage risk. It can be said that the increased number of stillbirths in population censuses has created a rage in the newspapers of that period. Invalidating diplomas of doctors and midwives who terminate pregnancies by declaring them as traitors and recording these transactions on their medical licenses by defining their acts as treason are among interesting details of the approach of this period. It was demanded to villainize the doctors to whom it was thought that they conduct a disgraceful act by stigmatizing them, and to make them lose their reputations in the eyes of the society. The aim in this newspaper report which begun with the claim that the doctors and midwives have violated a socially accepted normal (births must be delivered in any case), is to avoid the contribution of healthcare professionals who have the same mind to conduct this transaction although there is demand. It is also a prominent request from the doctors who were blamed as traitors and were threatened with having a discriminative stamp to participate in the practices towards not reducing but increasing the population. In this sense, establishing social welfare organizations, building *müşavere* (counselling) houses, opening polyclinics, activating birth and mother houses, establishing kindergartens, children’s playgrounds and children hospitals, opening preventoriums and dedicating full-fledged healthcare centers to the people are prominent suggestions. On the other hand, the newspaper expresses an objection towards giving budget stringency as an excuse for such a subject by force of the

†† Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/hakikat//hakikat_1940/hakikat_1940_ikincitesrin_/hakikat_1940_ikincitesrin_16.pdf

conditions of that period. The newspaper which by considering the assumption that the process will begin with a child tax taken from the people, advocates that all necessary steps will be taken with the people's support.

Source: Cumhuriyet Newspaper, April 25, 1929. §§

The relevant newspaper report including implications about the inside of the population and birth affair is based on an analysis through comparing two countries. The newspaper which reports the population reduction in France as "**France loses a battle every single day**", evaluates the population problem through survival. It is alleged that the countries with a slow population increase are dying slowly, and the possible conclusion of this situation is being invaded and being colonized. The argument of that the countries can be lasting and powerful and can satisfy their need for security only through the existence of a powerful population is highlighted with numbers. Again, it is expressed that the countries with a reasonable population increase level will have a status by which they have everything and possess power in future's world.

Source: Cumhuriyet Newspaper, April 27, 1929. ***

The relevant newspaper report which begins from the relation between birth and singleness treats an interesting argument through hostility towards singleness. In this news written in 1929, the population issue has been based on the main theme of "**national greatness and national power**". The newspaper article which points out the necessity for being married and multi-child, divorce is presented as a significant social problem. Family structure and family discipline infused to individuals is suggested as the main solution point. On the other hand, it is considered that the institution of marriage will be paid regard through the intervention of sanction power of laws. In the details of the report, researching on diseases such as pox, gonorrhea and tuberculosis in marriages are discussed as an additional caution. Later on the report which strengthens its arguments with examples from the world, it is included interesting practices from Vienne. It is considered that the people's beliefs towards the institution of marriage will be consolidated by treating the "marriage consultation rooms" operating in Vienne by necessary propaganda.

The hostility towards singleness which reflects to the title is the benchmark of the article. If a direct quote should be done from the article, singleness is conceptualized as "**a cult with increasing disciples, a sect with annually increasing members**". In the manner of completing this evaluation, the singles is also the equivalent of a menace expressed as a "**singleness pandemic**" by this period. In other words, singleness is a disease or a health problem which has to be recovered. Again, singleness is a material condition experienced by people on the verge of unhappiness, purposelessness and disaster. So, the singles are put forward as "**fugitives of hearth and home**" as a group who does not fulfill their duty

§§ Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_nisan/cumhuriyet_1929_nisan_25.pdf

*** Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_nisan/cumhuriyet_1929_nisan_27.pdf

towards the homeland. It can be said as a total of all these expressions that we can assume that a serious sense of hostility was directed against the singles within the general environment of that period.

While the singles are placed into rage and hostile feelings, the individuals chosen marriage embodies as the nameless heroes of the period. Multi-child individuals who have fulfilled the responsibility of “*life and blood sacrifice*” are presented as heroes minded the interests of the homeland as “*one each guard and social outcast*”. The marriage depression which is remarkable between the lines can be considered as the main source of the negative perception against the singles. The article which defines dilemmas experienced about marriage as a depression gives place to the details of the subject by reminding the responsibilities for protection to many institutions. Namely, it is alleged that the laws and the judges are not roughing up enough to those who had miscarriage in a place where children lose their lives because of being neglected and unprotected. It is pointed out the consideration of that those who end the existence of a child on purpose should not go unpunished in a period when the child is quite valuable and necessary. As a complementary of the subject, the example of that multi-child families cannot find rental apartments in daily life is presented to the reader as a criticism towards the social dimension of the subject.

Finally, all these data naturally trigger a crisis in the institution of marriage. The fact that multi-child families begin to query their decisions is a serious crisis which will be faced in an important problem. The observations of them men and the women specific to the family also lead a perception of that the sacrifice displayed was unreciprocated. According to the newspaper, this psychology leads the society up to query the marriage itself. Finally, the author of this article demands as a solution to make the sense of hostility against the singles permanent, to put deterrent sanctions towards protecting marriage by laws and governments and introduce special laws, forcing people to marry at their 30 and to have at least three children at their 40 if they do not have any health problem, and to provide married and multi-child people a series of advantages such as having more than one right to vote in homeland affairs.

Source: Açık Söz Newspaper, July 1, 1936. †††

In 1936 dated report in Homeland Affairs column of *Açık Söz* Newspaper, it was written an article about population policies. The author who begins the article by looking at the concept of “Population Politics” interrogates the relation between population and power by centering on relevant numbers. Namely, in the article based on the examples of Italy, Russia and the Soviet Union, there is a directly proportional relation between population and being powerful. In other words, the more the population increases the more the countries’ power increases in all aspects. It is alleged that the populations of the aforementioned countries is crowded in proportion to their territories, and its possible consequence is to perpetuate their invincibility and solidness features. For the newspaper, the countries which have this aforementioned power always end up a winner from their colonization activities. Those with a firm and mature population have proceeded on their own way by having a political and geographical gain. The main arguments led the population politics are to increase births, to reduce deaths and to strengthen the migrant politics. It will be derived power through population with cautions in homeland and abroad.

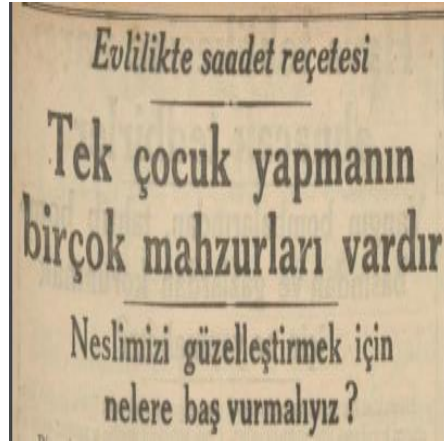
††† Access address:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/acik%20soz/acik%20soz_1936/acik%20soz_1936_temmuz/_acik%20soz_1936_temmuz_1 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/acik%20soz/acik%20soz_1936/acik%20soz_1936_temmuz/_acik%20soz_1936_temmuz_1.pdf)

Source: Akşam Newspaper, October 7, 1934. ‡‡‡

It is called for a struggle against the act of miscarriage in the relevant article presented to the reader with the main title of a social trouble. In this article written by a doctor in 1934, it is emphasized the negativities of miscarriages on the social level. For the writer, the society will be on the edge of a moral corruption because of both the women who had miscarriage and those who tolerate this choice. Also, this development will finally open the door for a problem of the all-over corruption of the society. In the article, it is given place to some assumptions which reflect the viewpoint towards the children between the lines. Namely, according to the writer, the assumptions such as “A child does not belong to those who raised her, but to the homeland” and “the aim of the worldly existence of woman is to raise children” naturally creates a struggle arena. If we put it in a different way, the women who had miscarriage are insensitive to homeland affairs, and they do not fulfill their duty in some way. Besides, those women and those who tolerate this practice are also forgetting their essential duty – woman is obliged to give birth to children. It can be said that the child affair is presented as a humanitarian and national obligation. Miscarriage is a murder for the women who violate this obligation, and it is necessary to be taken all kinds of cautions in this issue. The women who have given birth a child are defined as “*sweet mama*”. A child, as such, has a mission like “*a garland of happiness*”. In sum, it can be said that each girl is a mother-to-be and each boy is a father-to-be, and these roles are also a kind of debt which should be paid to the homeland and the humanity.

Source: Akşam Newspaper, February 9, 1937. §§§

1937 dated newspaper report evaluates the child problem based on marriage and generation. Children are both presented as the receipt for happiness in marriage and seen as a key for beautifying

‡‡‡ Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1934/aksam_1934_tesrinievel_/aksam_1934_tesrinievel_7_.pdf

§§§ Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_subat_/aksam_1937_subat_9_.pdf

and improving the generation. In the article which is seen that it is a product of a keen author, it has been brought forward different suggestions in addition to the general acceptations of the period. Namely, it is advocated that giving birth to a child will not realize with a random decision, but a planned and systematic preparation. It is suggested that the mothers and fathers must have a significant conscious of planning from the number of children to age difference, even to planning the season of giving birth. Because each child will be a part of the homeland, they must be raised in proper conditions and within a good sense of manners. For the writer, a single child will be raised badly. The possibility for the single child to be spoiled is a state contrary to the ideal of mature generation. In this sense, giving birth to at least three children within this state of consciousness is an idealized situation for couples.

The main focal point of the article is that quality is as important as quantity in raising children. Later on, the author shares the observation of that the women and the men have gotten ugly in the postwar period. The solution of this uglification condition is that the children should pass a mentally and materially good care process. And this child manners, contrary to what is believed, is a process beginning not from two or three ages but from the birth of the child. Many details from child's nutrition to sleep, and to doing her/his cleaning in an orderly fashion are among the steps must be taken for beautifying the generation.

According to the writer, contrary to the popular belief, fatty children are an indicator not of healthiness but of unhealthiness. In the children in this group, there exists a prominent health problem in the form of water and fat fattiness. And it is necessary for the parent to get rid of this wrong judgement immediately. It must be taken all kinds of steps towards telling the society continuously and regularly the principle of "fatty children are not healthy children". For the writer who links the issue of child raising to the orderliness in the institution of marriage, marriage age also have a critical importance. Namely, the writer argues that the woman grow old earlier than the man, and that it should be at least 10 years age difference between the man and the woman. It is needed the healing power of this age difference for the equalization of two genders in various ways. On the other hand, due to the thought of "*a two-room home is like a palace*", it is put forward that married couples must live separately. The scarcity of buildings in which married couples can live separately in Istanbul is also presented as a social problem in the report.

Source: *İzmir Postası*, November 11, 1934. ****

İzmir Postası newspaper discusses the subject of population in its 1934 dated article in parallel with the purpose of rebuilding the country. Carrying the human source to a certain edge in terms of both quantity and quality has a vital importance. In a sense, the liberation receipt of the country will be shaped in accordance with the decisions taken in this field. Namely, for the writer, in case of not taking the necessary steps about population, it will be aroused weaknesses in cultivating and finding science

Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/izmir%20postasi/izmir%20postasi_1934/izmir%20postasi_1934_tesrinisani /izmir%20postasi_1934_tesrinisani_11 .pdf

and art experts. In an era in which human resource is not elaborated and not cultivated in conformity with the new era, the country will inevitably come from behind. In a place with an inadequate human source, it will be aroused other problems also about cultivation and fertilization of lands. This situation will finally lead to a much bigger homeland problem such as being open to invasion. According to the report, the countries which make use of its human source and solve the quantity and quality problem about population will aspire to the territories and sources of the countries which experience this weakness. And finally, it will be inescapable for those countries to fall their underground and above-ground sources under the service of other countries.

According to the newspaper which further links the relevant issue with the invasion of the country, it should be initiated solutions such as shortening military service, making deductions in taxes, exempting multi-child families from certain taxes, and yet awarding families in this group. On the other hand, it should be reduced the prizes of basic needs and taken care of needy-indigent social sectors.

Annually increasing course of child deaths draws the attentions towards this field. Because according to the newspaper, the aforementioned cautions will be more meaningful along with the reduction in child birth rates. At this very point, the Republican period project of raising sturdy children is an alternate campaign targeted the people against the aforementioned birth rates. Here, it is useful to remind a point. This project does not aim only featuring healthy children by drawing attention to death rates. In addition to this, this project can be considered as the project of making permanent the abilities which will make the Republican regime survive. In other words, "it focuses to a target such as featuring citizens who will make the Republic meaningful politically" (Çılgin; 2004, p: 98). It is also seen that some competitions were organized for this purpose.

Source: Cumhuriyet Newspaper, May 1; 1929. ††††

The newspaper refers to how the struggle against child death should be, and presents a large list to its readers. Let's present the list directly:

- Propaganda
- Visitant nurses organization
- Maternity wards
- Milk wards and milk disinfection centers
- Baby nurseries
- Nursling hospitals
- Children hospitals
- Dispensaries
- Pregnancy and child care counselling wards
- Immobile and mobile child care centers
- Children colonies
- Children sanitariums

When the periodic conditions of the country are considered, it can be said that economic sources will not be sufficient for these solutions. The author, who is aware of this fact, adds also a short list of what can the Republic of Turkey can do in its own conditions to the article. In this sense, propaganda, benefiting from the existing elements, and establishing new organizations can be considered in terms of short term solutions. Let's present a short review of the author's arguments:

As part of **propaganda**, general principles of child care must be spread to the people like religious principles, and they must be adopted by the people. All the newspapers must support by giving place to the works of relevant institutions in spreading this information. Again, it must be hasten the works of popularizing the brochures written in people's language about pregnancy and children. It will be useful to activate programs during which working groups including village teachers and *imams* [religion officials] give various advices to the people. Additionally, organizing conferences on children week, distributing brochures to the espouser couples in marriage ceremonies as a warning, and involving nurses in the works on child care are listed among the services which will be given to the people.

As part of **benefiting from the existing elements**, it is expected that the municipalities and local governments should support the society for the protection of children, the local governors should benefit from all organizations about this issue, and the municipalities and relevant departments should make a contribution to this process with their budgets, doctors and vaccinators. Under the healthcare and social aid criterion, it is expected that;

- Health principles and hospital head doctors should conduct researches about the reasons of child deaths,

†††† Access address:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_mayis/cumhuriyet_1929_mayis_1 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_mayis/cumhuriyet_1929_mayis_1.pdf)

- It should be established an organization of struggle against malaria, pox and trachoma, and be realized courses on this subject,
- General dispensaries of Ministry of Health should participate these works,
- It should be given training to health officers, and be added courses to health officer program on this subject.

In terms of **establishing new organizations**, the author points out the ignorance about child care, brings a suggestion to raise child nurses through opening short term schools. It is alleged that these schools will be functional in terms of both applying treatments and giving advices to the people. On the other hand, it is underlined that it will be proceeded more practically by activating a kind of mobile pharmacy system involving doctors and child care specialist nurses.

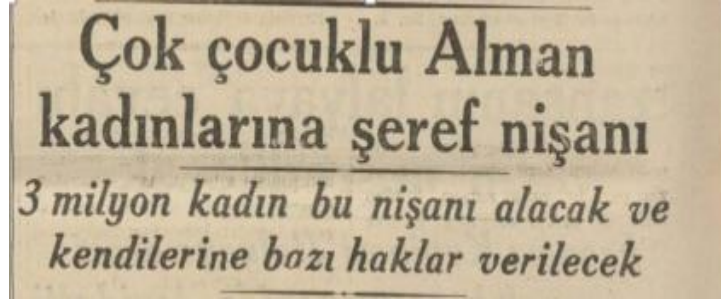

Source: Açık Söz Newspaper, February 1, 1937. ###

The fact that human source has become an important variable in periods of pandemics and economic depressions, enables some interesting as well as coercive cautions. *Açık Söz* newspaper which gives place to an unusual report about Estonia's population politics, shares the story of a couple who are brought into court on the grounds that familial commitment and the social state of women reflected to the court records. The aforementioned couple was sued for they did not have a child and were put on a detailed trial. Namely, the couple was tried before the judge by a group including ordinary citizens, scientists, specialists and doctors. While scientists make analyses about the social dimension of the subject, the specialists have participated in the court with their observations about the lifestyle of the couple. And the doctors have played their role with their evaluations on whether the couple with no children has any health problem. As a result of the trial, the court has punished the woman by with a penalty of six-month imprisonment on grounds of her preference for her beauty to having children, pleasure and wasting money. In addition to this, it is seen that an additional caution was taken as giving birth to a child as soon as possible after the end of the sentence. It is seen that some coercive cautions were taken for increasing the population in Estonia. Marrying is obligatory for the municipality and state officials with an adequate welfare. On the other hand, assigning retirement payments to multi-child families, transferring the castrating law from Germany, sentencing the men who cannot care for their legitimate and illegitimate children to six-month imprisonment are other prominent practices in Estonian population politics. Finally, a notification on that a woman with 18 children was given a winner prize is presented as a complementary part of the subject.

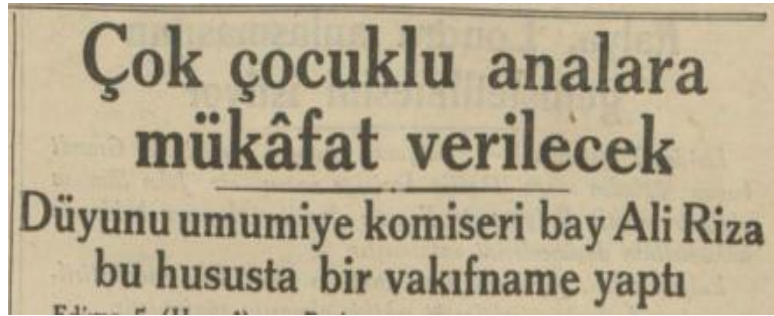
Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/acik%20soz/acik%20soz_1937/acik%20soz_1937_subat_/acik%20soz_1937_subat_1_.pdf

Source: Akşam Newspaper, December 26, 1938. §§§§

It is given details of the prevailing practice in Hitler Germany about that the women must have at least four children in the country. The women in this group are awarded a decoration indicating an "honor cross". It is also seen that a practice named "**German Mother's Day**" was realized for institutionalizing this development by the society. The newspaper report which is based on three million German women will receive this decoration, reminds that the women will have an honorable position and a preferential right to enter public places. As such, all these rights will carry the women with four children to a privileged position in the eyes of the society.

*Source: Akşam Newspaper, February 8, 1935. ******

In the 1935 dated newspaper report, there are details of a practice towards the motherhood roles of multi-child mothers. According to this, it will be given to the women who have more than one child a premium under the name of "**fazilet mükâfatı**" ["**merit prize**"]. Merit corresponds to a sum of different qualities such as high morality, integrity, good habits and making right choices. When the hostile senses towards the singles and the severe thoughts about unmarried people are considered, it is considered that the women who commend more than one child to the homeland in the institution of marriage have the merit about the right and the expected. It is planned to pay 25 liras for each child as part of this premium. In case of having more than 12 children, it will be deposited five thousand liras to the bank for each child. Merit prize is not valid for the children over 20 age and the dead children. If the mother who won this prize is dead, this payment will be deposited to the father's account. In case of the death of the father, the payment will be deposited to the Red Crescent or the Society for the Protection of Children on the condition that the child's right is reserved, and then it will be transferred to the child's account.

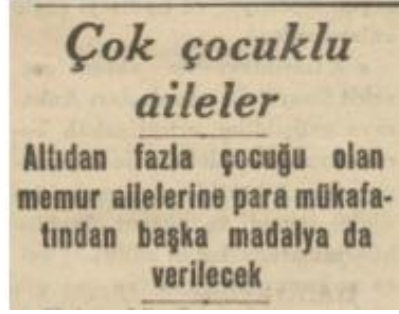
§§§§ Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1938/aksam_1938_kanunuevvel_/aksam_1938_kanunuevvel_26_.pdf

Access address:

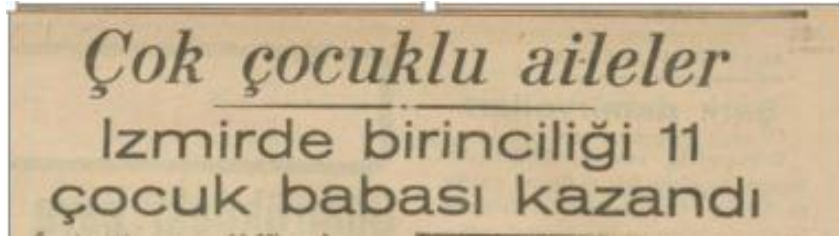
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1935/aksam_1935_subat_/aksam_1935_subat_8_.pdf

Choosing important symbolic dates (such as August 30, liberation of Edirne) of the young Republic of Turkey for the prize takes a part in the report narrative.

Source: *Akşam Newspaper, January 24, 1936. †††††*

It was realized similar practices for the civil servant families worked in the state apparatus. The project of giving both premium and medal to civil servant families with six or more children is given a place between the lines of the relevant report. It can be said that depositing 50 liras to the accounts of civil servants with five children was become official according to the planning arranged in compliance with 156th article of the Sanitation Law.

Source: *Akşam Newspaper, April 28, 1937. †††††*

††††† Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1936/aksam_1936_kanunusani_aksam_1936_kanunusani_24.pdf

††††† Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_nisan_aksam_1937_nisan_28.pdf

Source: Akşam Newspaper, May 11, 1937. §§§§§

Singleness tax and the discussions through this tax are among the most interesting issues of this period. It seen that there are numerous discussions about realizing this tax.

*Source: Cumhuriyet Newspaper, March 19, 1929. ******

The singleness tax includes not only the men but also the women working in state offices. According to the bill of law presented to the Parliament, this tax is planned for the men between 25-40 ages and the women between 25-35 ages. The men will pay a part of land and road taxes as singleness tax to the state. Widows will be responsible from this tax if they have no children. The citizens with any physical handicap are also among the groups exempted from the tax within the scope of this tax. The usage of

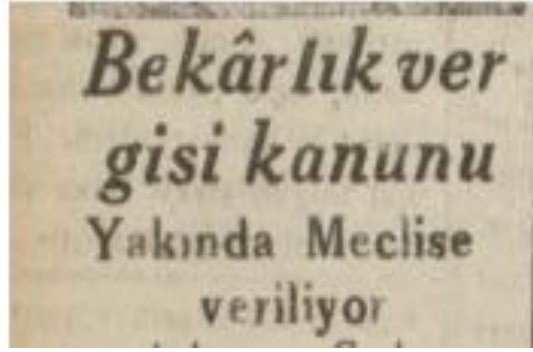
§§§§§ Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_mayis_/aksam_1937_mayis_11_.pdf

***** Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_mart_/cumhuriyet_1929_mart_19_.pdf

the collected singleness tax is considered as a premium according to the law. Namely, it is foreseen to transfer twenty percent of the collected tax to the fathers with more than five children. In this sense, it can be said that the state has been classifying its citizens as those with children and those without children. The families and especially the women who have given birth to children for the homeland are seen value as the eligible citizens of the state.

Source: *Yeniğün Newspaper*, April 5, 1941. †††††

It is given a series of details about the code of practice of the singleness law in another newspaper report. Namely, the men completed their military service and the women over 17 years old are within the scope of the law. Marriage age is extended to 45 years old. The law exempts the women and the men who are over 45 years old but schooled as an exceptional rule. It will be collected ten percent of the income tax on the basis of the annual income from those worked as principal or paid civil servant, and the sectors worked as employees and casual workers. All this collected income will be transferred to health and social aid associations. Finally, the villagers and those who are prohibited to marry by the health commission are among the people exempted from the law.

Discussion and Conclusion

Pronatalist policies have strict and undisputable frames. It has general policies which prioritizes to make everyone mother and father, and prioritizes the structure against the individual. It has also a characteristic which forces the woman and the man for stepping out of their intended acts with strict rules. And these policies attract supporters in many different geographies of the world. It is an idea power advocated vigorously by the governments or the regimes rather than being extraordinary opinions of a small, minority group.

Pronatalist policies are also the name of a mission which cultivates and completes the politics in various ways. The political powers have been making their development plans on the basis of humanity in hard times of the world – such as wars, pandemics, depressions. In this sense, human is usually codified as the strongest locomotive of development. Human has a motivating aspect in the continuation of the lineage and proceeding of the nation confidently on its way.

The quite supreme duty like the continuation of generation of the human seems like it will never end. Yet it is seen that the state has been preserving its vitality from the beginning of life. Then, why should the generation continue? Different disciplines will answer this question in their own ways. We can say specific to our study briefly and straightly that there are concerns about that biological losses will trigger losses in various –social, cultural, political and economic– fields. The quantity and quality of human is two magical concepts in terms of the stability of generation. In other words, an increase in humans will affect the form of the generation as much as the care, education and quality of these increased humans. For this reason, it is expected the molding of the reproduction ability of human to a

††††† Access address:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/yenigun/yenigun_1941/yenigun_1941_nisan_/yenigun_1941_nisan_5.pdf

certain pattern with the expression of mature and qualified generation. In this stage, the main target is the direction and framing of the organization and the activities of that massive crowd named generation.

The ability of human to actively maintain its existence is actually the crux of this thing. The word of activeness involves the reflexes of serving the state and naturally the whole society in itself. Science, art, economy and all variables of being a nation depends on the qualitative as well as quantitative survival abilities of the human. Transformation of the immanent power of human into the benefit of society with energy necessitates a great effort from the care for population to its education. The communities/societies that have this energy are powerful, vital and their adaptation abilities are superior. Such that they have defense mechanisms they formed in their way against strikes from the outside. A deformation in human source will fall the population in various threats.

As long as structures or societies do not renovate themselves and create their own synergy, they always feel the risks at their elbow. This very state of fear or discontent keeps the effort on how the humans will be treated alive. This question is important, because the structures corroded or eroded with various reasons will bear the risk of nonfunctioning or corruption. Namely, the biological death of societies will trigger various deaths. Finally, various emotional states such as annihilation, vanishing, being invaded will chase them.

In this sense, family and marriage in general and children in particular are an important building stone in states' planning towards the future. Codification of the road to the child with family and the institution of marriage always intersect these three mechanisms. Singles that are a sector out of this formula are ignored in some way by keeping out of this equation. The hostility towards singleness, the metaphors of singleness pandemic, cult and sect, the embodiment of singleness as a prelude to unhappiness and fatality is not a result of a coincidence. It is a clue of thoughts cumulated in a group of women and men of a view towards that period's child politics. It has been following the method of linking this thought to a duty for avoiding the bringing the ideas of marriage and child into discussion. At this very point, the singles are presented as an extraordinary group which is seen as a threat against homeland within the borders of the homeland, and endanger the family continuity and security. The initiations towards conducting many parliamentary works for collecting tax from the singles and circulating disincentives against singleness with unofficial methods are no doubt an initiative that meets this expectation in the society.

There is a relation established between the population and the different fractions of power. These power fields –such as political, military, economic– will weaken in the field where the population is weakened. Population which is the magical key of development is also the driving force of a dynamic state and society. There are many things that should be written in the qualitative narrative of the individual who is reproduced quantitatively within a certain plan. First of all, all kinds of improving caution for raising qualified children. The arrangements about healthcare are reducing deaths, easing the access to milk, building an order in which the children are not unprotected, activating institutions participating different development areas of the children. For this order which will be the product of long time works, controlling the family which is among the institutions of the society is an important problem. Then, all these efforts will only be meaningful through controlling the family and the women. For this very reason, the women are awarded via various campaigns, and this privileged roles of the women is declared to all the world in the dates corresponded the important days of the regime. Because the way of protecting the child is through protecting the women. For this very reason, the belief towards marriage must be strong more than ever. Again for this reason, the singles are treated as rebels who do not fulfill their duties for their homeland because of that they are perceived as a threat against this belief. The request for that married people who are considered as the heroes of the society should have the right to have more than one vote is the extension of the same thought.

All these expectations are important in terms of the continuity of the race. As mentioned in the previous paragraphs, putting the continuity of race in risk is a crime. It is inevitable for the people who have even the smallest contribution of the creation of this risk to be stigmatized as traitor – that there

are details towards healthcare employees in the reports. Because the population is the only way of the country as the only reflection of national greatness and national strength. For this reason, all people who had miscarriage and who mentally cannot say no against this are within the circle of treason. All children whose life is ended belong to the homeland, and the only duty of women is to raise children.

In this study, all rules within the scope of the “Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions” were followed. None of the actions mentioned under the heading “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics”, which is the second part of the directive, have been carried out.

Türkçe Sürümü

Giriş

Bodin 16. Yüzyılın dünyasında “insan olmadıkça ne zenginlik ne de güç vardır”^{*****} tezini savunarak yeryüzünün inşasında insan faktörünü merkeze koymaktadır. Bu tezi önemsiyoruz zira tarihin bize bıraktığı pek çok hikâyede, nüfus politikalarının izlerini görüyoruz. Nüfusun genç ve dinamik olması isteği ve özlemi, özellikle de büyük buhranların yaşandığı zamanların en önemli devlet politikası olarak öne çıkmaktadır. Nüfusun genç bir yapıya sahip olması, toplumların yenilenme ihtiyacının en büyük ilacı olarak da düşünülebilir. Benzer şekilde değişimin yarattığı sancılar içinde toplumların yeniliklere açık olma ve bunlara uyum sağlamada, genç ve dinamik nüfuslar bir lokomotif etkisi görmektedir. Bu etki üretici nüfusun da kendini şekillendirmesi anlamında gizil bir öneme sahiptir aynı zamanda. Öte yandan nüfus ve ekonomi arasındaki uyumun sağlanması ile eşgüdümlü politikaların ortaya çıkmasında, bu durum belirleyici olacaktır şüphesiz Ülkelerin gerek toplum gerekse aile özelinde büyük ve kalabalık olma psikolojisinin bu istekte etkili olduğu varsayımını da dillendirebiliriz.

Genç Türkiye Cumhuriyeti de savaştan çıktığı yıllarda benzer bir çözüm arayışı içinde idi. Yıkıcı savaştan çıkan, toprak kayıpları yaşayan ve peşi sıra salgın hastalıkların pençesine düşen bir ülkenin insan kaynağında da ciddi kayıplar olduğu tahmin edilebilir. Bütün bu kayıplar ile eksilerek hayata devam eden toplumun, dünyanın ritmine, toparlanarak devam etmesi kaçınılmazdır. İçinde bulunduğu dönemde ihtiyaç duyulan en büyük gücün insan kaynağı olduğunun farkında olan dönemin siyasileri, her fırsatta nüfus politikaları ile yaralı Türk toplumunun yeniden iyileşmesi ve güçlenmesi için farklı arayışlar içine girmiştir.

Nüfus politikalarına yönelik var olan kayıt ve belgeleri toplama isteği belgesel tarama yöntemini kullanmayı gerekli kılmıştır. İstanbul üniversitesinin^{*****} 1929 ve 1940’lı yıllara ait gazetelerin arşivlerini erişime açması bu yöntemi kullanmak açısından kolaylaştırıcı bir etki yaratmıştır. Çalışma dönemin pronatalist (nüfus artırma) politikalarının gazetelere yansıyan detaylarına odaklanmaktadır. Dönemin var olan belgeleri olarak gazete haberleri birer veri olarak kabul edilerek hedeflenen olgunun (nüfus politikaları) içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın veri toplama ve analiz gibi aşamalarında hakkaniyetli çıkarımlar yapmak için, farklı yayın çizgisinde olan bütün gazeteler incelemeye tabi tutulmuştur.

Yöntem

Belgesel tarama ya da farklı bir isimlendirme ile doküman analizi çalışmanın ana yöntemidir. Wach’a göre (Kıral, 2020’de belirtildiği üzere) doküman analizi yazılı belgelerin içeriğinin sistematik ele alışına dayanan nitel bir araştırma yöntemidir. Forster ise (Yıldırım & Şimşek, 2016’da belirtildiği üzere) doküman analizini dokümana ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanı anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanmak şeklinde formüleştirmektedir. Bu ele alışa sadık kalarak, çalışmada dokümanın orijinalliğini okuyucuya sunma adına gazete haberlerinin başlıklarına yer verilmiştir. Çalışma dönem gazetelerine yansıyan haberlerin bir dokümanı yapıp, içeriğe ilişkin bir şeyler söyleme isteğine bağlı olarak oluşmuştur. Bu anlamda doküman analizi ile toplanan veriler içerik analizi ile yorumlanmış olup, dönemin gazetelerinde konunun ele alış tarzı irdelenmiştir. İçerik analizi doküman analizi ve gözlemlerin kesişim noktasına vurgu yapar (Prasad,2008,s: 1). Bu anlamda analizi yapılacak olan verinin (gazete haberlerinin) belli konu başlıkları ile bağlantısı kurularak, bir nevi ikinci okuması yapılacaktır. Çalışma İstanbul üniversitesi tarafından yakın zamanda cumhuriyet döneminde faaliyet gösteren gazetelerin erişime açılması ile şekillenmiştir. İstanbul Üniversitesinin internet sayfasında 48 gazete erişime açılmış olup, çalışmada 11 gazeteye yer verilmiştir. Çalışma kapsamında Açık Söz, Akşam, En Son Havadis, Halkın Dili, Hakkın Sesi, Hâkimiyeti Milliye, İzmir Postası, Yenigün, Hakikat, Yarın ve Cumhuriyet gazeteleri

***** https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/nufus_ve_toplum/3/index.html

***** <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/>

tarama kapsamına alınmıştır. Adı geçen gazeteler içinde Cumhuriyet gazetesi hariç diğer gazeteler 1929-1940 yılları arasında baskı çıkarmıştır. Cumhuriyet gazetesi ise 1929 ve 1947 yılları arasında yayın yapmıştır. Çalışmayı sınırlama zorunluluğu nedeniyle Cumhuriyet gazetesinin de 1929 ve 1940 yılları arasında yer alan baskılarına çalışmada yer verilmiştir. Toplamda taranan 11 gazetede 4071 sayının birebir incelemesi yapılmıştır. Makalenin sınırları dikkate alındığında veri akışının en fazla olduğu gazete yazıları çalışmanın kapsamına dahil edilmiştir. Ulaşılan dokümanlar çeşitli başlıklar altında (nüfus politikaları, yoksulluk, sanat, kent, sağlık, eğitim, moda, adalet) kodlanmıştır. Bütün bu başlıkların her biri ayrı bir çalışmaya konu olacak bir zenginliğe sahiptir. Konuyu sınırlama ve veriyi daha detaylı inceleme isteği çalışmanın tek bir tema etrafında çeperlenmesi gibi bir sonucu da doğurmuştur denilebilir. Bu anlamda çalışmada çocuk ve nüfus politikaları bir tema kabul edilmiş olup bahsi geçen gazetelerde sadece bu temaya sayfasında yer veren haberler çalışmaya taşınmıştır.

Pronatalist Politikalar

Güriz (1975, s. 9) nüfus politikalarını organize devlet hayatının varlığına kadar götürmektedir. Bu anlamda devlet ve nüfus politikaları arasında doğrudan bir ilişkinin varlığından söz edilebilir. Pronatalist politikalar en yalın hali ile aileyi merkeze alarak üremeyi teşvik eden (Salman Yıkılmış, 2018, s: 86) bir mantığa sahiptir. Bu politikalar nüfusun tamamını veya bir kısmını üremeye yönlendiren politik, ideolojik ve kültürel fikir ve pratikleri (Brown & Ferree, 2005,s. 8) içermektedir. Eski Yunan ve Roma gibi tarihin bilinen toplumlarında bahsi geçen bu ilişkinin detaylarını görmek mümkündür. Şöyle ki Eski Yunan'da nüfus artırma politikaları savaşlarda kaybedilen insan nüfusuna yönelik bir telafi olarak düşünülmüştür. Bu nedenle evlenme mecburiyeti ve çok çocuklu olanlara bir dizi ayrıcalığın tanınması (Oktay, 2013, s. 33) gibi uygulamalar ile bu politikalar halk nezdinde meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Benzer şekilde Roma'da da çocuk yetiştirmek bir kamu hizmeti sayılarak kısır ve bekarlar için caydırıcı kanunlar çıkarılmış olup veraset düzeni evlilik ilişkisi içinde bulunanları koruyacak biçimde oluşturulmuştur (Oktay, 2013, s: 33). Platon ve Aristo'nun konuya ilişkin düşüncelerinde ise nüfus ve askeri güç arasında kurulan ilişkinin varlığı (Semiz, 2010, s. 46) dikkat çekmektedir.

Tarih boyunca sosyal, kültürel ya da ekonomik nedenler ile buldukları topraklardan hareketlenen insanların, mobilize hayatına yön veren pek çok neden bulunmaktadır. İlk olarak denilebilir ki nüfus askeri, ekonomik ve siyasi kudretin bir yansımasıdır (Oktay, 2013, s. 34, Özdemir, 2017, s. 68, Doğan, 2011, s. 299). Şöyle ki doğumlarda yaşanan azlık yaşlanma ile birlikte nüfusun dinamizmini aşağı çekecek, iş gücü oranı azalacak ve dolayısıyla ülkenin geleceği riske girecektir (Oktay, 2013, s. 34) tezi dillendirilebilir. Öte yandan uzun süren savaşlar, sağlık hizmetlerinde yaşanan olumsuzluklar, kötü beslenme ve doğum oranlarındaki belirgin düşüş (Semiz, 2010, s. 428), salgın hastalıklar (Oktay, 2013, s. 32) ve dış göçler (Bektaş & Ateş, 2018, s. 487, Baytal, 2009, s. 118), toprak kayıpları, kıtlık, sağlık hizmetlerindeki yetersizlikler (Gökburun, 2020, s. 8) bu politikaların tetikleyici nedenlerindedir. Bütün bu değişkenlerin bir toplamı olarak denilebilir ki sanayileşmenin gerçekleşmediği ve ekonominin tarıma dayalı olduğu ülkelerde nüfus kalkınmanın sihirli bir anahtarıdır (Demir, 2016, s. 46). Benzer şekilde tarıma dayalı geçimin olduğu dönemlerde yeni doğumlar aile devamlılığı, üretim, aile güvenliği (Semiz, 2010, s. 426) ve evlenmeme, boşanma ve çocuk sahibi olma gibi medeni durum halleri (Doğan, 2011, s. 294-296) için nüfus politikaları mevcut ihtiyaçların bir çözümü olarak düşünülmüştür. Ayrıca farklı bir detay olarak sağlıksız düşüklüklerin çok yaygın olarak yapılması ve bunun anne ölümlerine yansıyan sonucu da nüfus politikalarına yön veren bir diğer etkidir (Fişek, 1998). Özellikle de savaşlar pronatalist politikaların belki de en önemli tetikleyici nedeni olarak gösterilebilir. Şöyle ki savaşlarda verilen kayıplar ve savaşın dinamik bir kitleye ihtiyaç duyması, insan sermayesinin gerekliliğini açığa çıkarmaktadır. Hatırlatmak gerekir ise Birinci dünya savaşı döneminde Fransa Almanlara karşı başarılı olmanın çözümünü nüfus artışı tezine dayandırmaktadır” (Semiz, 2010, s. 428).

İzlenen nüfus politikalarını dış dünyadaki gelişmelerden bağımsız değerlendiremeyiz. Dönemin dış politikasında yaşanan gelişmeler içeride bu politikaların yürütülmesini zorunlu kılmıştır denilebilir. Şöyle ki Duman'a göre (2008) Avrupa'da sömürgecilik hala güçlü bir etkiye sahipti. Ve savaştan çıkan genç Cumhuriyet için Anadolu'nun hala bir Türk yurdu olmadığı tezi de güçlü bir şekilde işleniyordu. Ve bu teze ek olarak genç cumhuriyetin çok az bir nüfusa sahip olduğu düşünceleri de özellikle yayılıyordu.

Atatürk'ün birçok söylevinde bireylerin yetenekli bir şekilde yetiştirilmesi görüşünü ön plana çıkararak büyük millet olmanın ipuçlarını vermesi (Güriz, 1975 & Oktay, 2013, s. 36) dış dünyada izlenen olumsuz siyasete yönelik içerde alınmak istenen tedbirlerin bir belgesi olarak görülebilir.

Cumhuriyet Dönemi Pronatalist Politikaları

Cumhuriyet dönemi nüfus politikasında İtalya örneğinin referans alındığı görülmektedir (Oktay, 2013, s. 37). Şöyle ki İtalya'da alınan tedbirler örnek alınarak azami doğum-asgari ölüm ilkesi ile doğumların artırılması, evliliğin teşvik edilmesi, doğumları azaltıcı söylemlere yasak getirilmesi (Özberk, 2003, s. 74) dönemin örnek uygulamaları arasındadır.

Cumhuriyet dönemi nüfus politikaları içinde öne çıkan en dikkat çekici uygulama bekârlardan alınan vergilerdir. Özer'e göre (2013, s. 175) Canik milletvekili Hamdi bey tarafından 1920 yılının ekim ayında ilk kanun teklifi verilmiştir. Bu kanun kapsamında 20 yaşına gelip evlenmeyen ve eşinden boşanan erkeklerin devlete vergi vermesi öngörülüyordu. İlk kanun teklifi kabul görmemesine rağmen sonraki yıllarda bu uygulamada devletin ısrarcı olduğu bilgisini verebiliriz. 1926 yılında evlilik yaşı için de bir düzenleme yapılmıştır (Bektaş & Ateş, 2018, s. 488). Bu düzenleme kapsamında erkekler için 18 kadınlar için 17, evlilik yaşı olarak belirlenmiştir (Akin, 2007). Bekârlık vergisi ile ilgili 1929 yılında ise -ki bu yıllar ekonomik buhran yıllarıdır- Yozgat vekili Sırrı bey 25-45 yaşlarında tüm bekâr erkeklerden ve 20-35 yaş aralığında olan ve resmi bir dairede çalışan bekâr kadınlardan vergi talep edilmesi (Özer, 2013, s. 177-178, Semiz, 2010, s. 423-424) yönünde bir kanun teklifi vermiştir. 1938 yılında yeni düzenleme ile evlilik yaşı erkekler için 17'ye kadınlar için de 15 yaşa çekilmiştir. Bu teklifin hayata geçirilmesine yönelik pek çok girişim olmasına rağmen tam olarak yasalaşmamıştır (Bektaş & Ateş, 2018, 2016, s. 487). Ancak 1949 yılında Gelir Vergisi kanununun 90. Maddesi ile "bekarlık zammı" adı altında yasalaştığı (Semiz, 2010, s. 423-424 notunu düşebiliriz.

Cumhuriyet döneminde nüfus politikalarına yönelik diğer bir adım ise "Cumhuriyetin ilanından 3 yıl sonra kurulan merkezi istatistik dairesidir (Bektaş & Ateş, 2018, s. 488, Gökburun, 2020, s. 8-9). 1926 tarihinde kurulan istatistik kurumu belli bir zaman içinde gerçekleşen doğumlar, evlilik, ölümler, göçler, halkın ekonomik durumu ve halkın sağlığına yönelik genel istatistikleri tespit etmekle yükümlüdür ***** . Dönemin öne çıkan bir diğer gelişmesi ise 1926 tarihinde yürürlüğe giren 788 sayılı Memurin Kanunu'dur (Özdemir, 2017, s. 69). Kanun kapsamında beş yılını bitiren memurların bir çocuğu yarı ücretle, öteki çocukları ise üçte iki ücretle yatılı okula kabulleri ön görülmektedir. Memuriyette on yılını geride bırakan her memurun bir çocuğu parasız, öteki çocukları ise yarım ücretle yatılı okula kabul edilecektir hükümleri yer almaktadır. +++++ Halkın çeşitli kesimlerine muafiyet öngören bir diğer kanun ise 1929 tarihli ve 1525 sayılı şase ve köprüler kanunudur. Bahsi geçen kanunun 1525 sayılı kararında maluliyeti yani kısıtlılığı sabit olan, ekonomik açıdan yoksun insanlar, beş tane çocuğu olanlar, okullarda tahsil görenler +++++ bu vergiden muaf tutulmuştur ifadeleri yer almaktadır.

1930'lu yıllarda devreye giren Umumi Hıfzısıhha Kanunu (Eryurt & Canpolat, 2013, s. 132) detaylarına yer verilmesi gereken bir diğer gelişmedir. Bu kanun aile ve nüfus konusunu kamusal bir unsur olarak ele almaktadır (Doğan, 2011). Kanunun 152. Maddesinde §§§§§§§§ (Doğan, 2011) halkın sağlığı için alınan önlemlerin bir listesi yer almaktadır. "**Müstakbel neslin sıhhatli olarak yetişmesi**" cümlesi ile başlayan bu kanunda doğumların kolaylaştırılması, çocuk ölümlerinin azaltılması, kadınların doğum sonrası için kontrollerinin yapılması, salgın hastalıklarla mücadele edilmesi, çocuk ve gençler için sağlık tesislerinin kurulması, okulların sağlık koruma hizmetlerini üstlenmesi, doğum evlerinin açılması, ebe istihdamlarının sağlanması, evlenmeden önce kadın ve erkeğin tıbbi muayeneden geçmesi, süt annelik yapacak olanların sağlıklı olduklarına ilişkin raporu altı ayda bir belgelendirme zorunluluğu, çocuk

***** https://www.tuik.gov.tr/Kurumsal/PDF_Detay

+++++

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400788.pdf

+++++ <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1214.pdf>

§§§§§§ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf>

düşürmeye hizmet eden alet ve diğer işlemlerin yasaklanması, devletin resmi kurumlarında doğum yardımının yasal olması, hükümet ve belediye doktorlarının ve ebelerin fakir kadınların doğumlarına yardımcı olması, süt çocuğu muayene ve müşavere evlerinin faaliyete geçmesi ve okullarda göz, kulak, beden ve ruh muayenelerinin yapılması gibi tedbirlerin alınması hükümleri yer almaktadır. Dönemin kaynaklarına yansıyan ilginç bir yasak ise “Gebe Kalmamak İçin Ne Yapmalı?” adlı kitabın toplatılması olmuştur (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi’nden akt. Çakmak, 2007, s. 40).

Cumhuriyet döneminde bütün bu uygulamaları desteklemek amacı ile 1929 ve 1930 yıllarında kabul edilen yerel yönetimler ve belediyeler kanunu ile bir dizi iyileştirme çalışmaları yapılmıştır (Karaca Bozkurt, 2011, s. 66-67). Bu kapsamda belediyeler, yerel yönetimler hastanelerin kurulması, yoksullara sağlık hizmetinin karşılıksız olarak sunulması ve yine benzer şekilde ilaç temin edilmesi gibi bir dizi uygulamanın da hayata geçirilmesi talep edilmiştir (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi’nden akt. Çakmak, 2007, s. 40)

24.04.1930 tarihli ve 1489 sayılı^{*****} resmi gazetenin ilgili maddelerinde, genel olarak sağlık, salgın hastalıklar, çocuk ve gençliğin korunmasına yönelik kararlar ve sütün vatandaşlara ulaştırılması ile ilgili çalışmaların olduğu görülmektedir. Altı ve daha fazla çocuklu kadınlara devletin para yardımı yapması, arzu edenlere para yerine madalya verilmesi de halka yapılan teklifler arasındadır. İlgili resmi gazetenin diğer detayları arasında çocuk ölümlerine yönelik önlemlerin devreye sokulması, belediyelere süt evi açma, halk sağlığını koruma doğum evi açma ve benzeri görevlerin verilmesi, kadın ve erkeğin evlenmeden önce tıbbi bir muayeneden geçmesi, çocuklara süt annelik yapacak olan kadınların hasta olmama, zührevi hastalıklara yakalanmadığını belgelemesi gibi başkaca uyarılara da yer verilmektedir. Ayrıca ilgili gazetenin diğer kanun maddelerinde metruk yani terk edilmiş çocukların ya belediyeler ya da köy heyetlerinin garantisi altına girmesi de koruyucu önlemler arasındadır. Yine nüfusu on binden fazla olan mahallelerde belediyelerin süt çocuğu muayene ve müşavere evi kurması da bir diğer iyileştirici adımdır. Nüfusu kırk binden fazla olan yerleşim yerlerine “Süt Damlası” kurulumu maddesi eklenmiştir. Bu tesisleri, süt çağında olan çocukların süte kolay erişimine yönelik bir uygulama olarak değerlendirmek mümkündür. Cumhuriyet dönemi pronatalist politikalarında bahsi geçen bütün gelişmeler içinde, 1936 yılında irkin devamlılığı ve sağlığını tehlikeye düşürmek suç olarak kabul edilmiştir (Doğan, 2011, s. 298).

Cumhuriyet dönemi nüfus politikaları içinde dikkat çeken son bir ayrıntı ise 1937 tarihli 3253 sayılı⁺⁺⁺⁺⁺ çok çocuklu hâkimlere yardım paraları ve ikramiye hakkındaki kanundur. Bu kanuna göre çok çocuklu hâkimler çeşitli şartları sağlamak kaydı ile madde 15 ile devlet yardımı alabiliyordu. İlgili kanun hükmünde, çok çocuklu hâkimlere verilecek olan yardım paralarının hangi gelir gruplarından tahsil edileceğine dair ayrıntılar yer almaktadır. Kanununun detaylarında 21 yaşını bitirmiş olan çocuklar dikkate alınmamaktadır.

Gazetelerin Gözünden Pronatalist Politikalar

Çalışmanın bu aşamasında, nüfus politikaları ile ilgili olarak gazetelere yansıyan haberlerin içerik analizi yapılacaktır. Savaş sonrası dönem için yaşanan nüfus sorununa yönelik olarak dönemin en etkili iletişim aracı olma özelliği taşıyan gazetelerin kitleyi bilgilendirme ve yönlendirme misyonunu üstlendiği yorumu yapılabilir. Hedef kitlede istenilen davranış değişiklikleri için sadece ülke gündemi değil dünya gündemi de gazetelerin ilgili sayfalarındaki yerlerini almıştır. Gazete seçimlerinde özel bir tercih öne çıkmamış olup nüfus ile ilgili olarak ulaşılan bütün haberler çalışmaya dâhil edilmiştir. Haberlerin içeriği ve sunum şeklinin dönemin ruhunu yansıtmaya açısından önemli olduğu bilgisini eklemekte fayda vardır. Benzer şekilde haber dili ve başlığın sunulma şekli gibi unsurların da analitik bir yorumla çalışmaya yansıtıldığını ekleyebiliriz.

***** <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1489.pdf>

+++++ <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3643.pdf>

Kaynak: Hakikat Gazetesi. İkinci Teşrin 16, 1940 . *****

“Vatan hainleri” üst başlığı ile okuyucuya sunulan haberde, çocukların doğuma müdahale eden ve düşük tercihinde bulunana kadınlara tıbbi destekte bulunan sağlık çalışanlarına yönelik bir tepkinin verildiği görülmektedir. Ölü doğumların nüfus sayımlarında fazlaca yer alması dönemin gazetesinde bir öfke hali yaratmıştır denilebilir. İstenmeyen gebelikleri sona erdiren doktor ve ebelerin vatan haini ilan edilerek diplomalarının geçersiz kılınması ve bu eylemlerinin hainlik tanımlaması ile tezkerelerine işlenmesi bu dönemki yaklaşımın ilginç detaylarındandır. Yüz kızartıcı bir eylem içinde oldukları düşünülen doktorların damgalanarak değersizleştirilmesi ve toplum nezdinde itibar kaybetmesi talep edilmektedir. Doktorların ya da ebelerin toplumca kabul edilen bir normalin (doğumlar ne olursa olsun gerçekleşmelidir) dışına çıktığı tezinden hareket eden yazıda hedef, bu düşüncede olan sağlık personelinin talep olmasına rağmen bu eyleme katkı sunmalarının önüne geçmektir. Vatan hainliği ile suçlanan ve toplumda ayrımcı bir etikete sahip olmakla tehdit edilen doktorların nüfusu azaltma değil artırma yönünde çalışmalarda yer alması isteği de haberin devamında öne çıkan bir istektir. Bu anlamda sosyal yardım teşkilatlarının kurulması, müşavere (danışma) evlerinin yapımı, polikliniklerin açılması, doğum ve ana evlerinin faaliyete geçmesi, çocuk yuvası, çocuk bahçesi ve çocuk hastanelerin kurulması, prevatoryumların açılması ve tam teşekküllü sıhhat merkezlerinin halkın hizmetine sunulması öne çıkan önerilerdir. Öte yandan gazete, dönemin koşulları gereği bütçe darlığının böylesi bir konu için sebep gösterilmesine yönelik bir itirazı da dile getirmektedir. Halktan alınacak bir çocuk vergisi ile sürecin başlayacağı varsayımından hareket eden gazete, halkın desteği ile gerekli bütün adımların atılacağını savunmaktadır.

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 25 Nisan 1929. §§§§§§§§

***** Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/hakikat//hakikat_1940/hakikat_1940_ikincitesrin_/hakikat_1940_ikincitesrin_16_.pdf

§§§§§§§§ Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_nisan_/cumhuriyet_1929_nisan_25_.pdf

Nüfus ve doğum meselesinin iç yüzüne dair çıkarımlar yapılan ilgili gazete haberi iki ülkenin kıyaslanması üzerinden bir analize dayanmaktadır. Fransa’da nüfusun azalmasını, **“Fransa hergün bir muharebe kaybediyor”** şeklinde aktaran gazete, nüfus meselesini beka üzerinden okunmaktadır. Nüfus artış hızı yavaş olan ülkelerin yavaş yavaş öldüğü ve bu durumun olası sonucunun ise istilaya uğrama ve koloni olmak şeklinde sonuçlanacağı iddia edilmektedir. Ülkelerin dünya tarihi içinde kalıcı ve güçlü olmalarının ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasının güçlü bir nüfusun varlığı ile bağlantılı olduğu rakamlarla öne çıkarılmaktadır. Ve geleceğin dünyasında nüfus artış hızı makul bir seviyede bulunan ülkelerin dünyadaki herşeye en fazla sahip olan ve gücü elinde bulunduran bir statüye sahip olacağı varsayımı dillendirilmektedir.

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 27 Nisan 1929. *****

Doğum ve bekarlık arasındaki ilişkiden yola çıkan ilgili gazete haberi, bekarlık düşmanlığı üzerinden ilginç bir tezi işlemektedir. 1929 yılında kaleme alınan bu haberde nüfus konusu **“milli büyüklük ve milli kudret”** ana teması üzerine kurulmuştur. Evliliğin ve çok çocuklu olmanın gereğine işaret eden yazıda boşanma önemli bir sosyal mesele olarak sunulmaktadır. Aile yapısı ve bu yapıda bireylere aşılana aile terbiyesi bu sorunun esas çözüm noktası olarak düşünülmektedir. Öte yandan kanunların yaptırım gücünün de devreye girmesi ile evlilik kurumunun gözetileceği öngörülmektedir. Haberin detaylarında evlilikte frengi, bel soğukluğu ve verem gibi hastalıkların araştırılması da ek bir önlem olarak masaya yatırılmaktadır. Dünyadan örnekler ile tezlerini kuvvetlendiren haberin devamında, Viyana’dan ilginç uygulamalar da yer bulmaktadır. Viyana’da faaliyette olan **“evlenme istişare odaları”** şeklindeki uygulamanın gerekli propagandalar ile işlenerek insanların evlilik kurumuna olan inancının pekişeceğini düşünülmektedir.

Haberin başlığına da yansıyan bekarlık düşmanlığı yazının esas nirengi noktasını oluşturmaktadır. Gazete haberinden birebir alıntılama yapmak gerekir ise bekarlık **“müritleri artan bir tarikat, mensupları ise yıldan yıla çoğalan bir mezhep”** şeklinde kavramsallaştırılmaktadır. Bu ele alışı tamamlayacak şekilde bekarlar bu dönem itibarı ile **“bekarlık salgını”** olarak ifade bulan bir illetin de karşılığıdır. Başka bir şekilde ifade edecek olursak, bekarlık bir hastalık ya da iyileştirilmesi gereken bir sağlık sorunudur. Yine bekarlık mutsuzluk, muratsızlık ve felaketin eşiğinde olan insanların yaşadığı cismani bir durumdur. Bu haliyle bekarlar memlekete karşı vazifesini yerine getirmeyen bir grup olarak **“aile ocağı kaçkını”** olarak öne çıkarılmaktadır. Bütün bu ifadelerin bir toplamı olarak denilebilir ki, dönemin genel iklimi içinde bekarlara yönelik ciddi bir düşmanlık duygusunun özellikle işlendiğini varsayabiliriz.

Bekarlar öfke ve düşmanca duyguların içine yerleştirilirken evliliği tercih eden bireyler ise dönemin adsız kahramaları olarak vücut bulmaktadır. **“Can ve kan fedakarlığını”** herşeye rağmen yerine getiren çok çocuklu bireyler, **“bire fedai ve cemiyet paryası”** olarak memleketin çıkarlarını gözeten kahramanlar olarak sunulmaktadır. Yazının ara satırlarında dikkat çeken evlilik buhranı, bekarlara yönelik negatif algının esas çıkış kaynağı olarak düşünülebilir. Evlilikte yaşanan açmazları bir buhran olarak tanımlayan yazı, pek çok kuruma sorumluluklarını hatırlatarak konunun detaylarına yer veriyor. Şöyle ki çocukların bakımsız ve korumasız oldukları için hayatını kaybettiği bir yerde kanunlar ve hakimler çocuk düşüenlere karşı yeterince sert davranmıyorlar. Çocuğun çok kıymetli ve gerekli olduğu bir dönemde, bile isteye çocuğun varlığına son verenlerin cezasız kalmaması düşüncesi öne çıkarılıyor.

Erişim adresi:

<http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet 1929/cumhuriyet 1929 nisan /cumhuriyet 1929 nisan 27 .pdf>

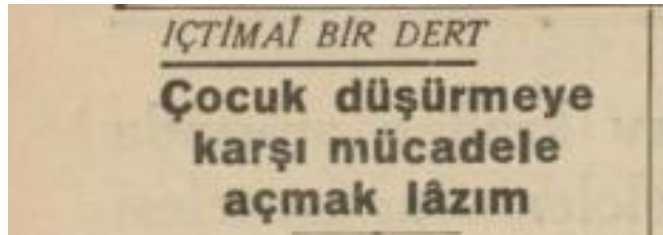
Konuyu tamamlaması açısından gündelik hayatta çok çocuklu ailelere kiralık daire verilmemesi de konunun sosyal boyutuna yönelik bir eleştiri olarak okucuya sunuluyor.

Bütün bu veriler en nihayetinde evlilik kurumunda bir krizi de doğal olarak tetiklemektedir. Çok çocuklu ailelerin almış oldukları kararları sorgular bir noktaya gelmeleri önemli bir meselede yaşanacak olan ciddi bir krizdir. Aile özelinde kadın ve erkeğin gerek kanunlar karşısında gerekse toplum özelinde yaptıkları gözlemler, gösterilen fedakarlığın karşılıksız kaldığı şeklindeki bir algıya da geçit vermektedir. İşte bu ruh hali gazeteye göre evliliği toplum nezdinde sorgulanır bir eşığe kadar götürmektedir. Son olarak yazıyı kaleme alan yazar çözüm olarak bekarlara karşı düşmanlık duygusunun yerleşmesi, evliliğin kanunlar ve hükümetler nezdinde korunmasına yönelik caydırıcı yaptırımların devreye girmesi ve özel kanunların çıkarılması, sağlık sorunu yok ise kişilerin 30 yaşında evlenip 40 yaşına geldiğinde en az üç çocuk sahibi olmasının mecburiyete bağlanması, evli ve çok çocuklu olanların memleket işlerinde daha fazla oy hakkına sahip olması gibi bir dizi avantajın sağlanmasını talep etmektedir.

Kaynak: Açık Söz Gazetesi 1 Temmuz 1936. ****

Açık Söz gazetesinin Memleket Meselesi köşesinin 1936 tarihli haberinde, nüfus politikalarına yönelik bir yazı kaleme alınmıştır. "Nüfus Siyaseti" kavramından yola çıkan yazar, nüfus ve kudret arasındaki ilişkiyi rakamları merkeze koyarak irdelemektedir. Şöyle ki İtalya, Rusya ve Sovyetler örneklerinden yola çıkan yazıda nüfus ve kudret sahibi olmak arasında kurulan doğru orantılı bir ilişki vardır. Yani nüfus arttıkça ülkenin her açıdan kudreti de aynı oranda artmaktadır. Bahsi geçen ülkelerin topraklarına oranla nüfuslarının fazla olduğu ve bunun olası sonucunun ise bu ülkeler lehine yenilmezlik ve bükülmezlik sıfatlarının daimi olduğu iddia edilmektedir. Gazeteye göre bahsi geçen bu güce sahip olanlar sömürgecilik faaliyetlerinden hep bir kazanla çıkmışlardır. Dolgun ve olgun bir nüfusa sahip olanlar siyasi ve coğrafi kazanca sahip olarak yollarına devam etmişlerdir. Nüfus siyasetine yön veren temel önermeler ise doğumların çoğalması, ölümlerin azalması ve göçmen siyasetinin güçlendirilmesidir. İçte ve dışta alınacak önlemler ile nüfus üzerinden güç devşirilecektir.

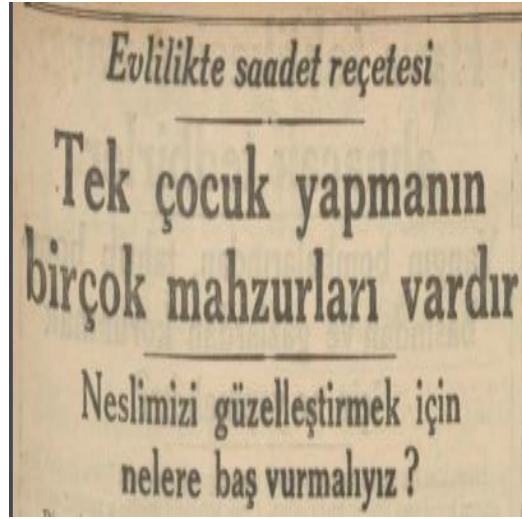
Kaynak: Akşam Gazetesi Teşrin-i Evvel 7, 1934. ****

†††††††††† Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/acik%20soz/acik%20soz_1936/acik%20soz_1936_temmuz/acik%20soz_1936_temmuz_1.pdf

†††††††††† Erişim adresi:

Toplumsal bir dert üst başlığı ile okuyucuya sunulan ilgili haberde, çocuk düşürme eylemine yönelik bir mücadele çağrısı yapılmaktadır. 1934 yılında bir hekim tarafından kaleme alınan yazıda, çocuk düşürmenin toplum düzeyinde yaratacağı olumsuzluklara vurgu yapılmaktadır. Yazara göre toplum hem çocuk düşüren kadınlar hem de bu tercihe ses çıkarmayanlar yüzünden ahlaki bir çürümenin eşiğine gelecektir. Ve bu gelişme en nihayetinde toplumun bir bütün olarak yozlaşması gibi bir soruna da kapı aralayacaktır. Yazının ara satırlarında çocuğa bakış açısını yansıtan bazı kabullere de yer verilmektedir. Şöyle ki **“çocuk onu büyütenin değil memlektindir”, “kadının dünyaya gelmesindeki gaye çocuk yetiştirmektir”** ön kabulleri yazara göre bir mücadele arenasını da doğal olarak yaratmaktadır. Başka türlü ifade edecek olursak çocuk düşüren kadınlar memleket meselesine duysız davranmakta olup bir nevi görevlerini yerine getirmemektedir. Ayrıca kadın ya da buna ses çıkarmayanlar esas görevlerini de - kadın çocuk doğurmakla mükelleftir- unutmaktadırlar. Denilebilir ki çocuk meselesi bir insanlık ve vatan borcu olarak sunulmaktadır. Bu borca sadık kalmayan kadınlar için çocuk düşürmek bir cinayettir ve bu konuda her türlü tedbirin alınması mecburidir. Çocuk dünyaya getiren kadınlar ise yazıda **“cici ana”** olarak tanımlanmaktadır. Çocuk bu haliyle kadınlar için **“saadet çelengi”** gibi bir misyona da sahiptir. Özetle denilebilir ki her kız çocuğu bir ana her erkek çocuğu da bir baba adaydır ve bu roller vatana ve insanlığa ödenmesi gereken bir borçtur.

Kaynak: Akşam Gazetesi, 9 Şubat 1937. §§§§§§§§

1937 tarihli haber çocuk meselesini evlilik ve nesil tabanlı olarak değerlendirmektedir. Çocuklar hem evliliğin saadet reçetesi olarak sunulmakta hem de neslin güzelleştirilmesi ve iyileştirilmesinin bir anahtarı olarak görülmektedir. Keskin bir kalemin ürünü olduğu görülen yazıda, dönemin genel kabullerinin üstünde farklı öneriler getirmektedir. Şöyle ki çocuk dünyaya getirmenin gelişi güzel bir kararla değil planlı ve programlı bir hazırlanma ile gerçekleşeceği savunulmaktadır. Anne ve babaların çocuk dünyaya getirirken çocuk sayısından tutun çocuklar arasındaki yaş farkına hatta çocuğun dünyaya geleceği mevsimin planlanmasına kadar geniş bir skalada ciddi bir planlamanın bilincine sahip olmaları önerilmektedir. Herbir çocuk memleketin bir parçası olacağı için uygun koşullarda ve iyi bir terbiye anlayışı içinde yetiştirilmelidir. Tek çocuk yazara göre kötü yetişecektir. Tek çocuğun şımarık olma

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1934/aksam_1934_tesrinievel_/aksam_1934_tesrinievel_7 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1934/aksam_1934_tesrinievel_/aksam_1934_tesrinievel_7.pdf)

§§§§§§§§ Erişim adresi:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_subat_/aksam_1937_subat_9 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_subat_/aksam_1937_subat_9.pdf)

ihtimali olgun nesil idelaine zıt bir durumdur. Bu anlamda çiftlerin bu bilinçlilik hali içinde en az üç çocuk dünyaya getirmeleri idealize edilen durumdur.

Yazının özellikle odaklandığı ana nokta çocuğun büyütülmesinde nicelik kadar niteliğin de önemli olduğudur. Yazar haberin devamında savaş sonrası dönem için kadın ve erkeklerin çirkinleştiği gözlemini de sayfaya taşımaktadır. Bu çirkinleşme haline çözüm ise çocukların ruhen ve madden iyi bir bakım aşamasından geçmesidir. Ve bu çocuk terbiyesi sanıldığı aksine iki üç yaşlarında değil çocuk doğduğu andan itibaren başlayan bir süreçtir. Çocuğun gıdasından uykusuna, temizliğinin düzenli yapılmasına kadar pek çok detay neslin güzelleştirilmesi için atılması gereken adımlar arasındadır.

Yazara göre sanıldığı aksine şişman çocuk sağlıklı olmanın değil sağlıksızlığın bir göstergesidir. Bu gruptaki çocuklarda su ve yağ şişmanlığı şeklinde öne çıkan bir sağlık sorunu vardır. Ve ebevenlerin bu yanlış yarıdan bir an evvel kurtulması gerekmektedir. Topluma sürekli ve düzenli olarak “şişman çocuk sağlıklı çocuk değildir” ilkesinin anlatılması yönünde her türlü adım atılmalıdır. Çocuğun yetişmesi meselesini evlilik kurumundaki düzenliliğe bağlayan yazar için, evlilik yaşı da kritik bir öneme sahiptir. Şöyle ki kadının erkeğe göre çok çabuk çöktüğü tezinden yola çıkan yazar için erkek ve kadın arasında en az 10 yaş fark olmalıdır. İki cinsin çeşitli açılardan eşitlenmesi için bu yaş farkının iyileştirici gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Öte yandan “*iki odalı ev saray gibidir*” düşüncesine bağlı olarak evli çiftlerin yalnız yaşamaları gerektiği de öne çıkarılmaktadır. Dönemin istanbul’unda evli çiftlerin tek yaşamasına olanak tanıyan yapıların azlığı da haberde sosyal bir sorun olarak okuyucuya sunulmaktadır

Kaynak: İzmir Postası, Teşrin-i Sani 11, 1934. *****

İzmir Postası gazetesi 1934 tarihli yazısında nüfus konusu, ülkenin yeniden imar edilmesi amacına paralel olarak ele alınmaktadır. İnsan kaynağının hem sayıca hem kalite açısından belli bir eşige yaklaşması, ülkenin kuruluş yılları açısından hayati bir öneme sahiptir. Bir bakıma ülkenin kurtuluş reçetesi bu alanda alınacak kararların sonuçlarına göre şekillenecektir. Şöyle ki yazara göre nüfus ile ilgili gerekli adımların atılmaması durumunda ilim ve sanat erbabının yetişmesi ve bulunmasında zafiyetler baş gösterecektir. İnsan kaynağının işlenmediği, geriden gelenlerin yeni çağa uygun bir şekilde yetiştirilmediği bir çağda ülkenin geriden gelmesi kaçınılmazdır. İnsan kaynağının yetersiz kaldığı yerde toprakların işlenmesi ve verimli kılınması ile ilgili de başkaca sorunlar baş gösterecektir. Bu durum en nihayetinde ülkenin istilaya açık hale gelmesi gibi çok daha büyük bir vatan sorununa da geçit verecektir. Habere göre insan kaynağını iyi değerlendiren ve nüfus konusunda nitelik ve nicelik sorununu çözen memleketler bu zafiyeti yaşayan ülkelerin topraklarına ve kaynaklarına göz dikecektir. Ve en nihayetinde memleketin yer altı ve yer üstü kaynaklarının başka ülkelerin hizmetine girmesi kaçınılmaz olacaktır.

Nüfus ile ilgili meseleyi ülkenin istila edilmesi noktasına kadar taşıyan gazeteye göre askerliği kısaltmak, vergilerde indirimlere gitmek, çok çocuklu aileleri belli vergilerden muaf tutmak ve yine bu

Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/izmir%20postasi/izmir%20postasi_1934/izmir%20postasi_1934_tesrinisani /izmir%20postasi_1934_tesrinisani_11 .pdf

gruptaki ailelere mükafatlar vermek gibi çözümler devreye girmelidir. Öte yandan temel ihtiyaçların ucuzlatılması, tedavi ve yardıma muhtaş kesimlerin gözetilmesi gereklidir.

Çocuk ölüm oranlarının yıllara göre artan seyri dikkatleri bu alana çekmektedir. Çünkü gazateye göre bahsi geçen önlemler ölüm oranlarını azalması ile daha anlamlı hale gelecektir. İşte bu noktada Cumhuriyet döneminin gülbüz çocuk yetitştirme projesi bahsi geçen ölüm oranlarına karşı halkta yaratılmak istenen farklı bir kampanyadır. Bir noktayı hatırlatmakta fayda vardır. Bu proje sadece ölüm oranlarına dikkat çekip sağlıklı çocukları öne çıkarmak amacıyla değildir. Buna ek olarak bu proje cumhuriyet rejimini yaşatacak yeteneklerin kalıcı kılınması projesi olarak da düşünülebilir. Başka bir deyişle cumhuriyeti politik açıdan anlamlı kılacak yurttaşların öne çıkarılması gibi bir hedefe odaklanmaktadır” (Çılgın; 2004,s: 98). Dönemin gazetelerinde bu amaca yönelik bazı müsabakaların yapıldığı da görülmektedir.

Kaynak: Cumhuriyet Gazatesi, 1 Mayıs 1929. ++++++

Çocuk ölümü ile mücadelenin nasıl olması gerektiğine atıf yapan gazete, geniş bir listeyi okuyucularına sunmaktadır. Listeyi birebir aktaracak olursak

+++++ Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_mayis_1.pdf

- Propaganda
- Ziyaretçi hemşireler teşkilatı
- Doğum evleri
- Süt evleri ve sütü mikroptan arındırma merkezleri
- Bebek yuvaları
- Süt çocuğu hastaneleri
- Çocuk hastaneleri
- Dispanserler
- Gebelik ve çocuk bakımı istişare odaları
- Sabit ve seyyar çocuk bakım merkezleri
- Çocuk kolonileri
- Çocuk senatoryumları

Ülkenin dönem koşulları dikkate alındığında ekonomik kaynakların bu çözümlere yeterli gelmeyeceği söylenebilir. Bu gerçeğin farkında olan yazar, Genç Türkiye Cumhuriyetinin kendi koşulları içinde yapılabileceklerinin kısa bir listesini de yazıya eklemektedir. Bu anlamda propaganda, eldeki mevcut unsurlardan faydalanma ve imkanlar ölçüsünde yeni teşkilatlar kurmak kısa vadeli çözümler açısından düşünülebilir. Yazarın tezlerinin kısa bir dökümünü sunacak olursak;

Propaganda kapsamında halk nezdinde çocuk bakımının genel ilkeleri din ilkeleri gibi halka yayımlı ve halk tarafından benimsenmelidir. Ve bütün gazeteler bu bilginin yayılmasında sayfalarını ilgili kuruluşların çalışmalarına yer vererek destek olmalıdır. Yine gebe ve çocuklar ile ilgili olarak halk dilinde yazılan broşürlerin yaygınlaştırılması çalışmalarına hız verilmelidir. Köy öğretmenleri ve vaizlerin de içinde olduğu çalışma gruplarının, halka çeşitli nasihatler vereceği programların da devreye girmesinde fayda vardır. Buna ek olarak çocuk haftasında konuya ilişkin konferansların düzenlenmesi, nikah törenlerinde evlenecek olan çiftlere uyarı niteliğinde broşürlerin dağıtılması, ebelerin çocuk bakımını konusunda çalışmalarda yer alması propanga ile halka verilecek hizmetler arasında sıralanmaktadır.

Eldeki mevcut unsurlardan faydalanma kapsamında ise çocuk esirgeme kurumunun belediyeler ve mahalli idareler tarafından desteklenmesi, valilerin bütün teşkilatlardan bu konu hakkında faydalanması, belediyeler ve ilgili idarelerin bütçeleri, doktorları ve aşıcıları ile bu sürece katkı vermeleri beklenmektedir. Sağlık ve sosyal yardım kıstası altında

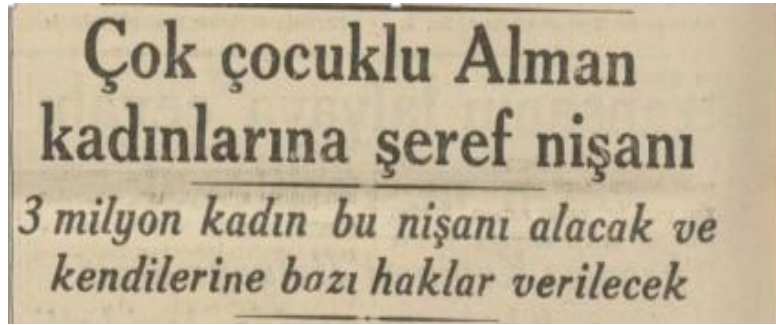
- Sağlık müdürlerinin ve hastane başhekimlerinin çocuk ölümlerinin sebeplerine ilişkin araştırmalar yapması
- Sıtma, frengi ve trahoma ile mücadele teşkilatının kurulması ve bu konuda kursların hayata geçirilmesi
- Sağlık vekaletinin 150 kazadaki genel dispanserlerinin çalışmalara katılması
- Sağlık memurlarına kurslar verilmesi ve sağlık memuru programına konuyla ilgili derslerin eklenmesi

Yeni teşkilatların kurulması boyutunda ise çocuk bakımı konusundaki bilgisizliğe dikkat çeken yazar, kısa süreli açılacak okullar ile çocuk hemşirlerinin yetiştirilmesi önerisini getirmektedir. Gerek tedavilerin uygulanması gerekse de halka nasihatlerde bulunması anlamında bu mekteplerin işler olacağı iddia edilmektedir. Öte yandan doktorlar ve çocuk bakımında uzman hemşirelerin olduğu bir nevi taşımali eczane sisteminin devreye girerek daha pratik bir şekilde yol alınacağı belirtilmektedir.

Kaynak: Açık Söz Gazetesi 1 Şubat 1937. *****

Savaşların, salgın hastalıkların ve ekonomik buhranların olduğu dönemlerde insan kaynağının önemli bir değişken haline gelmesi, ilginç bir o kadar da zorlayıcı bazı tedbirleri de devreye sokmaktadır. Estonya'nın nüfus siyasetine ilişkin farklı bir haberi sayfasına taşıyan Açık Söz gazetesi, aile bağlılığı ve kadının sosyal hayattaki konumu gerekçeleri ile mahkemeye verilen bir çiftin mahkeme kayıtlarına yansıyan hikâyesini paylaşmaktadır. Habere konu olan çift, çocuk dünyaya getirmediği gerekçesi ile dava edilip, detaylı bir yargılamadan geçmişlerdir. Şöyle ki çift içinde halk, âlim, konunun uzmanı ve doktorların bulunduğu bir ekip tarafından hakim huzurunda yargılanmışlardır. Alimler konunun sosyal boyutuna ilişkin tetkik yaparken, uzmanlar çiftin yaşayış biçimine dair gözlemleri ile mahkemede görev almışlardır. Doktorlar ise çocuk sahibi olmayan çiftin herhangi bir sağlık sorunu olup olmadığına ilişkin tespitleri ile davadaki rollerini yerine getirmişlerdir. Yargılama sonucunda mahkeme kadının güzelliğini çocuk sahibi olmaya tercih etmesi, zevk ve para harcamama gerekçeleri ile altı ay hapis cezasına çarptırmıştır. Buna ek olarak cezanın bitimi ile birlikte en kısa zamanda çocuk dünyaya getirme şeklinde ek bir tedbirin de alındığı görülmektedir. Estonya'da nüfusu artırma yönünde zorlayıcı bazı tedbirlerin de dolaşıma sokulduğu görülmektedir. Belediye ve devlet memurlarından durumu iyi olanlarının kanunen evlenmeleri zorunludur. Öte yandan çok çocuklu ailelere emekli aylığının bağlanması, Almanya'dan kısırlaştırma kanununun transfer edilmesi, meşru ve gayri meşru çocuğuna bakamayan erkeklere altı ay hapis cezasının verilmesi Estonya nüfus siyasetinde eöne çıkan diğer uygulamalardır. Son olarak düzenlenen bir yarışmada 18 çocuk sahibi olan bir kadına birincilik ödülünün verilmesi de konunun tamamlayıcı bir parçası olarak sunulmaktadır.

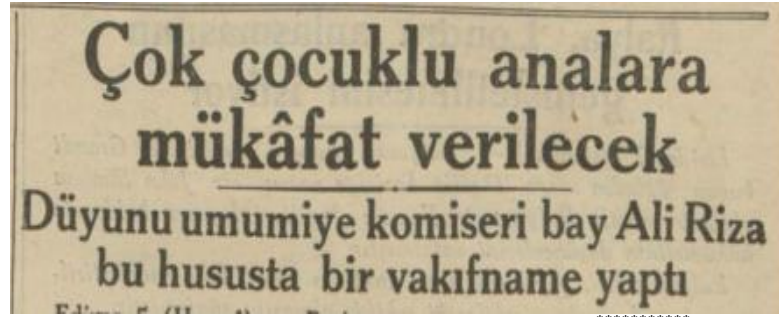
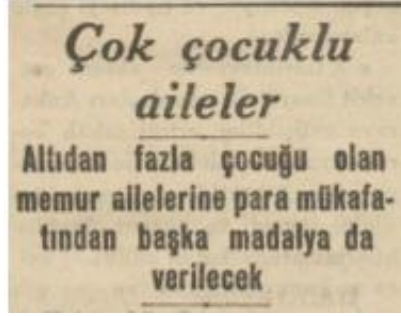
Kaynak: Akşam Gazetesi, Kanunu Evel 26, 1938. §§§§§§§§§§

***** Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/acik%20soz/acik%20soz_1937/acik%20soz_1937_subat_/acik%20soz_1937_subat_1_.pdf

§§§§§§§§§§ Erişim adresi:

Hitler dönemi Almanya'sında kadınların en az dört çocuk dünyaya getirmesi ile ilgili olarak ülke sınırlarında geçerli uygulamanın detaylarına yer verilmektedir. Bu grupta yer alan kadınlar hükümet tarafından "**şeref salibi**" yani "**şeref hacı**" olarak anlam bulan bir nişan ile ödüllendirilmektedir. Ve bu gelişmenin toplum nezdinde kurumsallaşması için de "**Alman Annesi Günü**" şeklinde bir uygulamanın hayata geçtiği görülmektedir. Üç milyon Alman kadının bu süreçte bu nişanı alacağı varsayımından hareket eden haber, kadınların şerefli bir mevkiye ve umumi yerlere girişte öncelik hakkına sahip olacaklarını hatırlatmaktadır. Bu haliyle bütün bu haklar dört çocuk dünyaya getiren kadınları toplum nezdinde ayrıcalıklı bir konuma da taşıyacaktır.

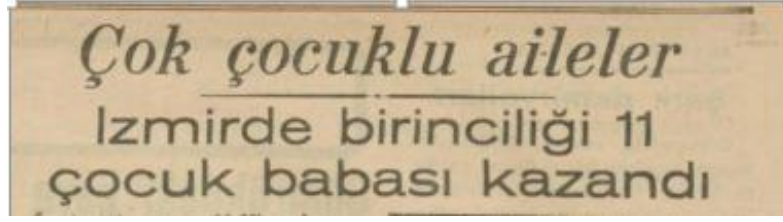
Kaynak: Akşam Gazetesi, 8 Şubat 1935. *****

1935 yılına ait haberde çok çocuklu kadınların annelik rollerine ilişkin bir uygulamanın detayları yer almaktadır. Buna göre çok çocuk dünyaya getiren kadınlara "**fazilet mükâfatı**" altında bir ikramiyenin verilecektir. Fazilet yüksek ahlak, doğruluk, iyi alışkanlık, doğru seçimlerin yapılması gibi farklı sıfatların toplamına denk gelmektedir. Bekârlara yönelik düşmanlık duygularını ve evlenmeyenlere ilişkin sert düşünceleri dikkate aldığımızda evlilik kurumu içinde vatana birden fazla çocuk emanet eden kadınların doğru ve beklenene ilişkin erdeme sahip oldukları düşünülmektedir. Bu ikramiye kapsamında her çocuk için 25 lira ödenmesi planlanmaktadır. Çocuk sayısının 12'yi geçmesi durumunda ise her bir çocuk için beşer lira bankaya yatırılacaktır. Fazilet mükâfatı 20 yaş üzeri ve ölen çocuklar için geçerli değildir. Bu mükâfatı kazanan anne ölmüş ise bu para çocuğun babasının hesabına yatırılacaktır. Babanın da ölmesi durumunda çocuğun hakkı saklı tutulmak üzere Kızılay ya da çocuk esirgeme kurumuna yatırılacak olup süreç içinde çocuğun hesabına geçecektir. Ödülün genç Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda önemli olan sembolik tarihlere (30 Ağustos, Edirne'nin kurtuluşu gibi) denk getirilmesi de haberin akışında yer almaktadır.

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1938/aksam_1938_kanunuevvel_aksam_1938_kanunuevvel_26 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1938/aksam_1938_kanunuevvel_aksam_1938_kanunuevvel_26.pdf)

Erişim adresi:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1935/aksam_1935_subat_aksam_1935_subat_8 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1935/aksam_1935_subat_aksam_1935_subat_8.pdf)

m
Gazetesi, Kanuni Sani 24, 1936. ++++++

Devlet aygıtı içine faaliyet gösteren memur aileler için de benzer bir uygulama hayata geçirilmiştir. Altı ve daha fazla çocuk sahibi olan memurlara hem ikramiye hem de madalya verilmesi projesi ilgili haberin ara satırlarında yer almaktadır. Hıfzısıhha kanununun 156. Maddesi gereği düzenlenen planlamaya göre beş çocuklu memurların hesabına 50 lira yatırılması resmiyete dökülmüştür denilebilir.

Kaynak: Akşam Gazetesi, 28 Nisan 1937. ++++++

+++++ Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1936/aksam_1936_kanunusani_aksam_1936_kanunusani_24.pdf

+++++ Erişim adresi:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_nisan_aksam_1937_nisan_28.pdf

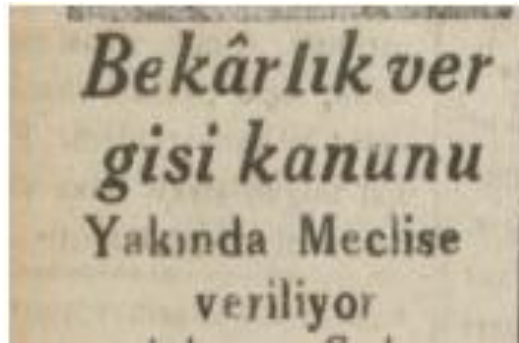
Kaynak: Akşam Gazetesi 11 Mayıs 1937. §§§§§§§§§§

Bekarlık vergisi ve bu vergi üzerinden yürüyen tartışmalar dönemin en ilginç konularından birisini oluşturmaktadır. Dönemin gazetelerinde bu verginin hayata geçirilmesi üzerine pek çok tartışmanın olduğu görülmektedir.

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 19 Mart 1929. *****

Bekarlık vergisi sadece erkekleri değil bir devlet dairesinde çalışan kadınları da kapsamaktadır. Meclise sunulan kanuna göre erkekler için 25-45 aralığı öne çıkarken kadınlar için bu yaş 25-35 olarak planlanmaktadır. Erkekler arazi ve yol vergilerinin bir kısmını bekârlık vergisi olarak devlete ödeyeceklerdir. Dul olanlar ise çocuk yok ise bu vergiden sorumlu tutulacaktır. Bedensel bir engele sahip olan vatandaşlar da bu kanun kapsamında vergiden muaf olan bir kitleyi oluşturmaktadır. Toplanan bekârlık vergisinin kullanım şekli ise kanuna göre bir ikramiye olarak düşünülmektedir. Şöyle ki alınan vergilerin yüzde yirmisi beşten fazla çocuğu olan babalara verilmesi öngörülmektedir. Bu yönüyle devlet vatandaşlarını çocuk sahibi olanlar ve olmayanlar şeklinde kodlayarak sınıflandırmaktadır denilebilir. Vatan için çocuk dünyaya getiren aileler ve özellikle de kadınlar istisnai ve ayrıcalıklı konumları ile devletin makbul yurttaşları olarak değer görmektedir.

Kaynak: Yenigün Gazetesi, 5 Nisan 1941. *****

Bekarlık vergisinin uygulama esaslarına yönelik bir diğer gazete haberinde farklı bir dizi detaya yer verilmektedir. Şöyle ki askerliğini yapmış erkekler ile 17 yaşını dolduran kadınlar kanun kapsamında yer

§§§§§§§§§§

Erişim

adresi:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_mayis_11 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1937/aksam_1937_mayis_11.pdf)

Erişim adresi:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_mart_19 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1929/cumhuriyet_1929_mart_19.pdf)

††††††††††

Erişim adresi:

[http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/yenigun/yenigun_1941/yenigun_1941_nisan_5 .pdf](http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/yenigun/yenigun_1941/yenigun_1941_nisan_5.pdf)

almaktadır. Evlenme yaşı ise 45 yaşa kadar çekilmektedir. Kanun istisnai bir kural olarak 45 yaşını geçirmiş ancak okullu olan kadın ve erkekleri bu vergiden muaf tutmaktadır. Asli veya ücretli memur olarak çalışan, müstahdem ve yevmiye ile çalışan kesimlerden yıllık kazancının üzerinden kazanç vergisinin yüzde onu tahsil edilecektir. Elde edilen bütün bu gelirler ise sağlık ve sosyal yardım cemiyetlerine aktarılacaktır. Son olarak köylüler ile evlenmeleri sağlık heyeti tarafından yasaklananlar da bu kanundan muaf olan bir kitleyi oluşturmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Pronatalist politikaların keskin ve tartışmaya açık olmayan sınırları vardır. Herkesin anne baba olması genel ilkesi ile hareket eden, yapıyı bireye önceleyen genel politikalara sahiptir. Katı kurallar ile kadını ve erkeği kendi istemli eylemlerinin dışına çıkmaya zorlayan bir hali de vardır. Ve bu politikalar dünyanın farklı pek çok coğrafyasında taraftar toplamaktadır. Küçük, azınlık bir grubun sıra dışı düşünceleri olmanın ötesinde, iktidarların ya da rejimlerin canhıraş bir şekilde savundukları bir düşünce gücüdür.

Pronatalist politikalar siyaseti türlü şekillerde besleyen ve tamamlayan bir misyonun da adıdır. Dünyanın zor zamanlarında-savaşlar, salgınlar, buhranlar gibi- iktidarlar kalkınma planlarını beşeriyet üzerine kurmaktadır. Dünyayı yıkan insan, dünyayı yeniden kuracak olan süper güçtür aynı zamanda. Bu yönüyle insan çoğu kez kalkınmanın en güçlü lokomotifini olarak kodlanmaktadır. Soyun sürekliliğinde ve milletin özgün sınırları içinde güvenle yoluna devam etmesinde, insanın motive edici bir yönü bulunmaktadır.

Neslin devamı gibi çok üst bir görevin yüzyıllarca mirasçısı olan insanın bu görevi hiç bitmeyecek gibi görünüyor. Zira devlet hayatının başladığı günden bu yana canlılığını koruduğu görülmektedir. Peki nesil neden devam etmelidir? Bu soruya farklı disiplinler kendince pek çok cevap verecektir. Çalışmamız özelinde kısa ve net olarak diyebiliriz ki biyolojik kayıpların birçok alandaki kayıpları-toplumsal, kültürel, siyasi ve ekonomik- tetikleyeceği yönünde ciddi endişeler vardır. İnsanın niceliği ve niteliği neslin istikrarı açısından sihirli iki kavramdır. Başka türlü ifade edecek olursak insanın çoğalması kadar çoğalan insanın bakımı, eğitimi ve kalitesi de neslin formuna etki edecektir. O nedenle olgun ve dolgun nesil ifadesi ile insanın üreme yeteneğinin belli bir kalıba girmesi beklenmektedir. Bu aşamada ana hedef nesil dediğimiz o büyük kitlenin organizasyon ve aktivitelerinin yönlendirilmesi ve sınırlarının çizilmesidir.

İnsanın aktif olarak varlığını sürdürebilme becerisi aslında bu işin püf noktasıdır. Aktiflik sözcüğü kendi içinde devletin ve doğal olarak toplumun bütününe hizmet refleksleri barındırmaktadır. İlim, sanat ekonomi ve millet olmanın bütün değişkenleri insanın niceliksel olduğu kadar niteliksel var olabilme becerisine bağlıdır. İnsanın içindeki gücün enerjiyle birlikte toplum yararına dönüşebilmesi, kitlenin bakımından eğitime kadar büyük bir çabayı gerekli kılmaktadır. Bu enerjiye sahip topluluklar/toplumlar güçlüdür, zindedir ve bunların uyum yetenekleri üst düzeydedir. Öyle ki dıştan gelen darbelerle karşı kendince oluşturduğu savunma mekanizmaları vardır. İnsan kaynağındaki deformasyon kitleyi türlü tehditlerin ortasında bırakacaktır.

Yapılar ya da toplumlar yenilenmediği ve kendi sinerjilerini oluşturmadığı müddetçe riskleri her daim yanı başında hissedecektir. İşte bu korku ya da tedirginlik hali, insanın nasıl işleneceği çabasını her dönem canlı tutmaktadır. Bu soru önemlidir zira türlü sebeplerle yıpranan ya da aşınan yapılar işlevsizleşme ya da bozulma riskini taşıyacaklardır. Yani toplumların biyolojik ölümü türlü ölümleri de tetikleyecektir. Ve en nihayetinde yok olma, kaybolma, istila edilme gibi türlü duygu halleri insanın peşini bırakmayacaktır.

Bu yönüyle devletlerin geleceğe yönelik planlamalarında genelde aile ve evlilik, özeldense çocuk önemli bir yapı taşıdır. Çocuğa giden yolun aile ve evlilik kurumu ile kodlanması bu üçlü mekanizmanın yollarını sürekli kesitirmektedir. Bu formülün dışında kalan bir kesimi oluşturan bekarlar ise denklemin dışında tutularak bir nevi yok sayılmaktadır. Gazete haberlerinde öne çıkan bekarlık düşmanlığı, bekarlık salgını, tarikat ve mezhep benzetmesi, bekarlığın mutsuzluğun ve felaketin habercisi olarak cisimleşmesi, bir tesadüfün sonucu değildir. Dönemin çocuk politikasına bakışın bir grup kadın ve erkekte toplanmış bir düşünce yumağıdır. Evlilik ve çocuk fikrinin tartışmaya açılmaması için bu düşüncenin bir vazifeye bağlanması yöntemi izlenmektedir. İşte tam bu noktada bekarlar vatan sınırları içinde vatan için bir

tehdit olarak görülen, aile devamlılığını ve güvenliğini tehlikeye atan, sıra dışı bir grup olarak topluma sunulmaktadır. Bekarlardan vergi alınmasına ilişkin pek çok meclis çalışmasının yapılması ve bekarlığı caydırıcı önlemlerin gayri resmi yöntemlerle dolaşıma sokulması da toplumdaki bu beklentiye karşılayan bir girişimdir şüphesiz.

Nüfus ve gücün farklı fraksiyonları arasında kurulan bir ilişki vardır. Nüfusun zayıfladığı yerde bu güç alanları da –siyasi, askeri, ekonomik gibi- kan kaybedecektir. Kalkınmanın sihirli anahtarı olan nüfus dinamik bir devletin ve toplumun da itici gücüdür. Niceliksel olarak belli bir plan dahilinde çoğalan bireyin niteliksel hikayesinde de yazılması gerekenler vardır. Her şeyden önce yetenekli çocukların büyümesi için her türlü iyileştirici önlemin devreye sokulması gerekmektedir. Sağlıkla ilgili düzenlemeler, ölümlerin azaltılması, süte erişimin kolaylaştırılması, çocukların sahipsiz olmadığı bir düzenin varlığı, çocukların farklı gelişim alanlarına katkı sağlayan eden kurumların hizmete girmesi gibi. Uzun soluklu çalışmaların ürünü olacak bu düzen için, toplumun kurumlarından olan ailenin kontrolü önemli bir meseledir. Zira ailenin ve kadının kontrolü ile bütün bu çabalar bir anlama sahip olacaktır. İşte bu nedenle kadınlar çeşitli kampanyalar ile ödüllendirilmekte, rejimin önemli tarihlerine denk gelen zamanlarda bu ayrıcalıklı rolleri cümle aleme ilan edilmektedir. Çünkü çocuğun korunmasına giden yol kadının korunmasından geçmektedir. İşte sırf bu nedenle evliliğe olan inanç her zamankinden daha güçlü olmalıdır. Yine bu sebeple bekarlar bu inanca yönelik bir tehdit olarak algılandığı için memlekete karşı vazifesini yerine getirmeyen bir asi muamelesi görmektedir. Toplumun kahramanları olarak görülen evli insanlara yönelik daha fazla oy hakkına sahip olsunlar isteği de yine düşüncenin bir uzantısıdır.

Bütün bu beklentiler ırkın devamlılığı açısından önemlidir. Bundan önceki paragraflarda belirtildiği üzere ırkın devamlılığını riske atmak bir suçtur. İşte bu riskin oluşmasında en ufak bir katkısı olan insanların - ki haberlerde sağlık personeline yönelik ayrıntılar yer almaktadır- vatan hainliği damgası yemesi kaçınılmazdır. Çünkü nüfus milli büyüklük ve milli kudretin yegane yansıması olarak ülkenin bekasının tek yoludur. Bu nedenle çocuk düşüren ya da buna zihinsel olarak hayır diyemeyen bütün insanlar vatan hainliği çemberinin içindedirler. Yaşamına son verilen her çocuk memleketindir ve kadının tek görevi çocuk yetiştirmektir.

Yayın Etiği: Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’nde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

References

- Akın, A. (2007). *Emergence of the Family Planning Program in Turkey*, The Global Family Planning Revolution: Three Decades of Population Policies and Programs in W. C. Robinson & A. Ross (Ed), *The World Bank*, Washington DC: 85-102.
- Baytal, Y. (2009). Atatürk döneminde nüfusu artırma çalışmaları ve gürbüz Türk çocuğu projesi. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 117–137.
- Bektaş, M. & Ateş, H. (2018). 2008 sonrası Türkiye’de uygulanan nüfus politikaları ve paydaş analizi, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20/3, 483-504.
- Brown, J. A., F. & Myra M. (2005). Close your eyes and think of England: Pronatalism in the British print media, *Gender and Society*, v.19, n.1, 5-24.
- Çakmak, F. (2007). Atatürk Döneminde Türkiye’nin Nüfus Politikası, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çılgın, A. S. (2004). Genç Cumhuriyetin ütopyası: “Gülbüz Türk Çocuğu”, *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:5, Sayı: 6, 97-119.
- Demir, O. (2016). Nüfus politikaları ve Çin, Fransa ve Türkiye örneklerinin değerlendirilmesi. *Social Sciences*, 11(1), 41–61.

- Doğan, M. (2011). Türkiye’de uygulanan nüfus politikalarına genel bakış, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 23, 293-307.
- Duman, Ö. (2008). Atatürk döneminde Romanya’dan Türk göçleri (1923-1938) , *Bilig Dergisi*, Sayı:45. 23-44.
- Eryurt, M. A., Canpolat, Ş. B. & Koç, İ. (2013). Türkiye’de nüfus ve nüfus politikaları: Öngörüler ve öneriler. *Amme İdaresi Dergisi*, 46(4), 129-156.
- Fişek, H.N (1998). *Türkiye’de Doğurganlık, Çocuk Düşürme ve Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanma Arasındaki İlişkiler. Prof Dr. Nusret Fişek’in Kitaplaşmamış Yazıları-II Ana Çocuk Sağlığı, Nüfus Sorunları ve Aile Planlaması*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği.
- Gökburun, İ. (2020). Türkiye’nin demografik dönüşüm sürecinde nüfus politikalarının rolü, *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 4, Coğrafya Özel Sayısı, 1-15.
- Güriz, A. (1975). *Türkiye’de Nüfus Politikası ve Hukuk Düzeni*. Ankara: Türk Kalkınma Vakfı.
- Karaca Bozkurt, Ö. (2011). Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı (ICPD, 1994) Eylem Programı’nın Türkiye’de Uygulanan Sağlık Politikalarına Yansımalarının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İncelenmesi, *T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınlanmış Uzmanlık Tezi*, Ankara: Afşaroğlu Matbaası.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi, *Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1156348> (03.09.2021)
- Oktay, E. Y. (2013). Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanından günümüze uygulanan nüfus politikaları. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 31–53.
- Özberk, E. (2003). Nüfus Politikaları ve Kadın Bedeni Üzerindeki Denetim, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özer, S. (2013). Cumhuriyetin ilk yıllarında bekarlık vergisine ilişkin tartışmalar, *Akademik Bakış*, Cilt: 6, Sayı: 12, 173-191.
- Özdemir, A. (2017). Doğum kontrol teşviklerinden en az üç çocuğa: Tarihsel süreçte Türkiye’de antinatalist ve pronatalist politikaların seyri, *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, C: 3, Sayı: 3, 65-75.
- PRASAD, D. B.(2008) “Content Analysis, A Method Social Science Research”, Ed: D.K. Lal Dasi Vanila Bhaskaran, Research Methods for Social Work, Rawat Publications, 174-193.
- file:///C:/Users/PC/Downloads/ContentanalysisasamethodinSSR_Chapt10_2008.pdf (03.109.2021)
- Salman Yıkılmış, M. (2018). Pronatalist kültürde anne olmamak, *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, Sayı: 2, 84-97.
- Semiz, Y. (2010). 1923-1950 döneminde Türkiye’de nüfusu arttırma gayretleri ve mecburi evlendirme kanunu (Bekârlık Vergisi), *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı:27, 423-469.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Newspapers

- Vatan hainleri, çocuk düşürten doktor ve ebelere bu damga vurulmalıdır (1940, İkinci teşrin 16). *Hakikat Gazetesi*, s: 1.
- Çocuk doğumu ve nüfus meselesi (1929, 25 Nisan). *Cumhuriyet Gazetesi*, s: 5.
- Doğum arttırma işi, bekarlık düşmanlığı (1929, 27 Nisan). *Cumhuriyet Gazetesi*, s: 5.
- Türkiye’nin nüfusu çoğalmalı (1936, 1 Temmuz). *Açık Söz Gazetesi*, s: 6.
- Çocuk düşürmeye karşı mücadele açmak lazım (1934, Teşrin-i evvel 7). *Akşam Gazetesi*, s: 6.

Evlilikte saadet reçetesi, tek çocuk yapmanın birçok mahzurları vardır (1937, 9 Şubat). *Akşam Gazetesi*, s: 7.

Nüfus meselesi çocuk bakımı (1934, Teşrin-i sani 11). *İzmir Postası*, s: 6.

Çocuk ölümü ile nasıl mücadele edilir (1929, 1 Mayıs). *Cumhuriyet Gazetesi*, s: 3.

Estonya evlenmek ve çocuk yapmanın mecburi olan memleket (1937, 1 Şubat). *Açık Söz Gazetesi*, s:5.

Çok çocuklu Alman kadınlarına şeref nişanı (1938, Kanun-i evvel 26). *Akşam Gazetesi*, s: 2.

Çok çocuklu analara mükafat verilecek (1935, 8 Şubat). *Akşam Gazetesi*, s: 1.

Çok çocuklu aileler (1936, Kanun-i sani 24). *Akşam Gazetesi*, s:2.

Çok çocuklu aileler (1937, 28 Nisan). *Akşam Gazetesi*, s: 4.

Çok çocuklu mesut bir aile (1937, 11 Mayıs). *Akşam Gazetesi*, s: 12.

Evlilerin gözü aydın, bekarlık vergisi meclise layıha verildi (1929, 19 Mart). *Cumhuriyet Gazetesi*, s: 3.

Bekarlık vergisi kanunu yakında meclise veriliyor (1941, 5 Nisan). *Yeniğün Gazetesi*, s: 2.

Official Newspaper Numbers

336 Sayılı Memurin Kanunu, 1926, Resmi Gazete,
https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400788.pdf, Erişim tarihi: 10.08.2021

1525 Sayılı Şose ve Köprüler Hakkındaki Kanun, 1929, Resmi Gazete,
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1214.pdf>, Erişim Tarihi: 10.08.2021.

1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 1930, Resmi Gazete,
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf>, Erişim tarihi: 10.08.2021

1489 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu,1930, Resmi Gazete,
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3643.pdf>, Erişim tarihi: 10.08.2021

1489 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, (1930), Resmi Gazete,
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1489.pdf>, Erişim Tarihi: 10.08.2021.